

Yaşar Şâdi Efendi'nin "Hutût-ı Meşâhir" İsimli Hatıra Defteri ve Muhtevası

Süleyman Berk*

Özet

"Hutût-ı Meşâhir" mecmuaları bir nevi hatıra defterlerini andıran çalışmalardır. Hatıra defterlerinden farkı, çok çeşitli kimselerin, kendilerine sunulan deftere, el yazıları ile o an akla gelenleri, şiirleri, özlü sözleri yazmaları veya maharetlerini aktarmalarıdır.

Şimdiye kadar ancak baskılarını görebildiğimiz bazı hutût-ı meşâhir mecmuaları içerisinde en kapsamlı olanı Yaşar Şâdi'nin hazırladığı sözünü ettiğimiz mecmua gibi görülüyor. Yaşar Şâdi, 1336/1920 ile 1338/1923 yılları arasında kültür, sanat, edebiyat, müzik ve ricâl-i devletten ulaşabildiği geniş bir kesimden defterine hatıra yazdırmıştır. Çok değişik kesimden ve geniş bir yelpazeden isimler bu defterde bir araya gelmiş görünmektedir.

Devrin kültür, sanat ve edebiyat anlayışının da yansıdığı bu defterde birçok isim şiirleri, görüşleri ve sanat eserleri ile yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hutût-ı Meşâhir, Hatıra Defteri, Mecmu'a-i Hâtırât, Yaşar Şâdi, İbnülemin Mahmud Kemal İnal, Türk ve İslâm Eserleri Müzesi.

A Study of the Journal of Yaşar Şâdi Efendi's "Hutût-ı Meşâhir" Abstract

The periodicals of "Hutût-ı Meşâhir" can be considered as a type of journal. (Hutût-i meşâhir: The writings of celebrities) Many different people may be offered to write on these journals with their handwriting and they are expected to express themselves via anything like poems, aphorism or any other artistic skills spontaneously.

The most comprehensive journal among the reprints of "Hutût-ı Meşâhir" that are discovered up to now, is the one that belongs to Yaşar Sadi. In the period covering 1336/1920 to 1338/1923, many people from cultural life, art, literature, music and people including the leading administrators of the time wrote on this journal. The journal includes a very wide range of writers.

The writers contributed to the journal with their work of art that reflects the understanding of culture, art and literature of the time.

Keywords: Hutût-ı Meşâhir, Diary (Journal), Yaşar Şâdi, Mecmu'a-i Hâtırât, İbnülemin Mahmud Kemal İnal, The Museum of Turkish and Islamic Arts.

* Doç. Dr., Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Yalova/Türkiye, hattatberk@gmail.com

Giriş

Hutût-ı meşâhir mecmuaları bir nevi hatıra defterlerini andıran çalışmalardır. Hatıra defterlerinden farkı, çok çeşitli kimselerin, kendilerine sunulan deftere, kendi el yazıları ile o an zihninde olan veya akıllarına gelenleri yazmalarıdır. Bazen de bu deftere muhatap, mâhir olduğu sanatın hünelerini göstermiştir. Bu tür defterlerin kültürümüzde yeri bulunmaktadır. Hatta son dönemde küçük çaplı da olsa bu tip birkaç çalışma yayın hayatına kazandırılmıştır.¹

Yaşar Şâdi Efendi'nin "Hutût-ı Meşâhir" isimli mecmuasına 2010 yılında "1400. Yılında Kur'ân-ı Kerim" sergi hazırlıkları için bir yıl kadar çalışma imkânı bulduğum İstanbul Türk ve İslâm Eserleri Müzesi Koleksiyonu'nda rastladım. Müze envanter defterinde, "Hutût-ı Meşâhir" ismini görünce evvelâ bunun, zamanının meşhur hattatlarının eserlerinden derlenmiş bir mecmua olabileceğini düşündüm. Defteri görünce, yine de epeyce şaşırdığımı ve sevindiğimi hatırlıyorum. Defterde, zamanının hattatları dâhil, ressamlarından, musikişinaslarından, meşâyihden, ilim adamlarından ve devlet adamlarından geniş bir kesimin kendi el yazıları ile hatıra yazıları olduğunu gördüm. Bu bir nevi "Mecmua-i Hâtırat" idi (Resim 1).

Şimdiye kadar görebildiğimiz hutût-ı meşâhir mecmuaları içerisinde en kapsamlı olanı Yaşar Şâdi'nin hazırladığı bu mecmua gibi görülüyor. Yaşar Şâdi Efendi 1336/1920 ve 1338/1922 yılları arasında kültür, sanat, edebiyat, mûsikî ve ricâl-i devletten ulaşabildiği geniş bir kesimden defterine hatıra yazdırmıştır. Çok değişik kesimden ve geniş bir yelpazeden isimler bu defterde bir araya gelmiştir. Defter dikkatlice okunduğunda kültür, edebiyat ve sanat yazılarından başka devrin anlayış ve önceliklerini anlamamız da mümkündür.

I. Yaşar Şâdi Efendi

Yaşar Şâdi Efendi'nin hayatı ile ilgili elde fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Kendi el yazısı ile hâl tercemesi ve birkaç ansiklopedide yer alan bilgilerle iktifâ etmekteyiz. Yaşar Şâdi Efendi'nin zamanında İbnülemin'e vermiş olduğu tercemeye-i hâl, İbnülemin tarafından Rik'a hattı ile bu defterin ilk sahifesine yazılmıştır. Bu terceme-i hâl aynen şöyledir:² (Resim 4)

Bihî [Bismillâhirrahmanirrahîm]

Bu mecmuanın sahibi Yaşar Şâdi Bey'in 12 Mart 1339 tarihinde fakîre verdiği terceme-i hâli aynen nakl olundu:

- 1 Âsaf Hâlet Çelebi'nin Defter-i Meşâhir'i (Yayına Hazırlayanlar: İsmail Kara, E. Nedret İşli, Yusuf Çağlar). İstanbul, Zaman Kitap, 2006, 118 s.; Bir İnsan Bir Devir İbnülemin Mahmud Kemal'in Hutût-i Meşâhir Defteri (Yayına Hazırlayanlar: Şemseddin Şeker, İsmail Kara). İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü, 2010, 239 s.; Bundan başka henüz yayımlanmamış, A. Süheyl Ünver'in, Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Ünver Arşivi (Defter No: 153)'nde "El Yazılarınâme" isimli, 100 sahifelik bir hatırat defteri bulunmaktadır.
- 2 Mecmuada bu sahife numaralanmamıştır.

"İsm-i âcizî İsmail Yaşar olub mahlasım Şâdi'dir. 4 Eylül 1304'de İstanbul'da Fatih'de Mağnısali Mehmed Paşa Mahallesi'ndeki hânemizde tevellüd ettim. Pe-derim İstanbul'da ticaretle meşgûl iken [1]328'de irtihâl eden Kayseri'nin Talas Nahiyesi muteberânından Ak Mehmedzâde Mustafa Efendi'dir. Vâlidem Şükûre Hanım'dır. 1311'de Fatih Mekteb-i İbtidâisi'ne devamla 1315de şehâdetnâme alarak Fatih Merkez Rüşdiyesi'ne dâhil oldum. [1]318'de buradan da Şehâdet-nâme alıp Mercan Mekteb-i İdâdisi'ne kabul olundum. [1]323 bâ-şehâdetnâme neş'etle Mekteb-i Hukûk'a kayd edildim. [1]324'de bir sene kadar Rusûmat Emâneti Muhasebe Kalemi'ne devam ettim. Fakat [1]325'de bi'l-musâbaka ka-bul olduğum Şirket-i Hayriye İdâresi'nce mezkûr mektebe devamıma müsaade olunmadığından ikmâle muvaffak olamadım. Ba'dehu suret-i husûsiyede Edebi-yat-ı Arabiyye ve ve Fârisiye tederrüs ve tettebbu' ettim. Elyevm Şirket-i Hayri-ye İnspektörlük Baş Kitâbeti'nde bulunuyorum. Biri aruz diğeri hece veznindeki âsâra mahsus olarak iki kıt'a defter eş'ârımla, hutût-i meşâhîri hâvi mecmua-i hâtıratım vardır. Bir buçuk sene kadar Ticâret-i Bahriye Kaptan Mektebi'nde üç ay kadarı İbtidâ-i Hâric Mektebi'nde Türkçe Muallimliği ettim".

Mûmâileyh 14 Zilkade 1341 / 29 Haziran 1339'da vefat etti. Fatih Camii Şerî-fi Hazîresi'ne defnolundu. Udebây-ı rüfekâsiyla bi'l-müzâkere bu mecmuanın da Evkâf-ı İslâmiyye Müzesi'ne ihdâsını tensib eyledik. (Rahmetullâhi alâ câmiihâ)

Fî 11 Rebîu'l-âhir 1343 fî 20 Teşrîn-i sâni 1339

Evkâf-ı İslâmiyye Müzesi İdâre Meclisi Reîsi

Mülgâ Dîvân-ı Hümâyun Beylikcisi

İbnü'l-Emîn

[İmza] Mahmûd Kemâl

Yaşar Şâdi Bey'in, İbnülemin Mahmud Kemal İnal tarafından telif edilen bir eserde nispeten geniş bir biyografisi yer almaktadır. Bunun dışında hakkında kaynaklarda fazla bir bilgi yoktur.³ İbnülemin tarafından yazılan, Yaşar Şâdi bi-yografisi aynen şöyledir:

3 Yaşar Şâdi'nin kısa biyografileri şu eserlerde bulunmaktadır. Tâhirü'l-Mevlevî (Hazırlayan Mehmet Atalay), Şâir Anıtları, Erzurum, 2005, s. 27- 28; Kısa bir biyografisi de, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1998, c. VIII, s. 83'te yer almaktadır. Biyografi metni aynen şöyledir: "ŞÂDÎ İsmail Yaşar. Şair (İstanbul 1888-1923). Talaslı Ak-mehmedzâde Mustafa Efendinin oğlu. Fatih Rüştiyesi'ni ve Mercan İdadisi'ni bitirdi. Hukuk Mektebi'ne girdi, bu arada Şirket-i Hayriye'de çalışmaya başladı. İşi sebebi ile mektebini bitirmedi. Vefatına Üsküdarlı Talat'ın söylediği tarih:

Gidüb bir kabrine yüz sür oku tarihini Talat

Yaşar öldiyse Şâdi âlemin kalb-i metninde

İbnülemin'in Son Asır Türk Şairleri'nde biri hece biri aruz vezni ile iki divançe tutacak kadar şiiri olduğu, lakin bunların yayımlanmayarak kaybolduğu, ayrıca bir de Mecmua-ı Hatıratım isimli eseri bulunduğu kaydedilerek üç şiiri verilmektedir."

“Şâdî, İsmail Yaşar Şâdî [Bey], Atpazarı esnafından, Kayseri'nin Talas nahiyesi ahalisinden Ak Mehmed-zâde [Efendi]'nin oğludur. 1888 [4 Eylül 1304]'de İstanbul'da doğdu.

Fâtih İbtidâî ve Rüşdî mekteplerinde okuduktan sonra Mercân İdâdî Mektebine girdi. Şehâdetnâme aldı. Hukuk Mektebine kaydolundu. Bir sene kadar Rüsûmât Emâneti Muhâsebe Kalemine devâm etti.

1909'da müsabaka ile Şirket-i Hayriye idâresine kabûl edildi. Hukuk Mektebine devâmına şirketçe müsâade olunmadığından mektebi terk eyledi. Bilâhare enspektörlük başkâtibi⁴ oldu. Bir buçuk sene Ticâret-i Bahriye Kapudan Mektebinde ve üç ay İbtidâî Haric Medresesi'nde Türkçe okuttu.

Yalnız bir gün hastalanarak 1923 [14 Zilkade 1341] de vefat etti. Dâima ziyaretine şitâb ettiği damad Zülkişî [Paşa]'nın delaletiyle Fâtih Türbesi haziresine defn olundu.

Cenazede üdebâdan, suarâdan ve âşinâdan hayli cemâat vardı.

Üsküdarlı Tal'at'ın söylediği manzûmenin târîh beyti:

Gidüb bir kabrine yüz sür oku târihini Talat

Yaşar öldiyse Şâdî âlemin kalb-i metininde

Bu da onun:

“Olunca âzim-i gülşen-serâ-yı rahmet-i

Yezdân Eğerçi kabr-i pâki nurlar ile doldu

Sâdî'nin Olursa çok mudur târîh-i gevher-bârî hüzn-engiz

Arkadaşlarından Hammâmî-zâde İhsan'ın yazdığı târîhler:

“Şâdî vü Nihâd ile Fuâd olmuş idik

Mâned-i dübeyt bir safâhânede dayf

Bir mısra'ımız düşdi bu gün âh İhsan

Nâ-şâd kodı gitti bizi Şâdî hayf”

“Faziletten mücesssem rûh idi bir rûh-i neş'eydi

Edeb menkûş olur dünyâda insâniyyetin yâdi

Bu târîh-i güherden çıkdı⁵ bir âvâze-i mâtem

Yaşar dillerde nâmı gitti hayfâ kalbden Şâdî”

4 “Gerçi ünvan böyledir amma hakikat başkadır

Varsa enspektör de kâtib hepsi yalnız kendidir.”

5 Hammâmîzâde, kuvvetli bir şâir olduğu hâlde düşürmeden sağlam bir târîh düşürememesine, çıkarmadan tam bir târîh çıkaramamasına bizimle beraber Yaşar da şaşar.

Bu eseri tertibe başladığım esnâda terceme-i hâllerini istediğim şâir ve nâ-zımlardan ilk getiren Yaşar Şâdi idi. Garibdir ki ilk giden de o oldu.

Vefatından üç buçuk ay evvel yazıp getirdiği terceme-i hâlde "Biri aruz diğeri hece veznindeki âsâra mahsûs olarak iki kıt'a detfer-i eş'ârımla hutût-i meşâhiri hâvi Mecmû'a-i Hatıratım vardır" diyor.

Eş'arını arkadaşları toplayıp saklamak niyetinde idiler. Sonra ne yaptılar, bil-miyorum. Galibâ, yalnız niyetleriyle me'cûr olmağı münâsib gördüler. Her vakit amel kâbil olmaz, bazan da niyet, amel hükmüne geçer.

Mecmu'a-i Hatıratım dediği mecmu'ayı Halil Nihâd'ın ihtâriyle kardeşi ihdâ ettiğinden –müessislerinden bulunduğum- "Türk ve İslâm Âsârı Müzesi" kütü-bhânesine kondu.

Bu mecmu'a, 1897[1315 H.]'de tertîbine teşebbüs ettiğim "Hutût-ı Meşâhir" mecmu'asını taklîden vücûde getirilmek istenmiş ise de benim maksadım başka, onun emeli büsbütün başka idi. Ben –ileride yazmağı tasavvur ettiğim- eserlere derc etmek için –pek çoğu beni tanıyan- erbâb-ı ma'rifete yazı yazdırmıştım. O, arzu ettiği zevât ile münâsebet husulüne vesîle olmak için bu mecmuâyı tertîb eylemişti.

Dâimâ ziyaretime gelirdi. Lâtife-âmiz sözler söylerdim, zevk-yâb olurdu. Mecmu'anın taklîdinden bahs olundukça lâtifeten "Taklîd-i azğ kebk-ı hırâmânı güldürür" mısramı okurdum, ma'nalı tebessüm ederdi.

"Şâir-i seyyâr" nâmıyla yâd ve şâd ettiğim Yaşar, uzun boylu, büyük vücudlu ve bir ayağı seker olduğu halde hafîfu'l-vücûd ve kâr ü bârı mefkûd âdemler gibi her semte seğirtir, cildi ve kâğıdı gayet adi olan defterine erbâb-ı kemâl ve ikbâl ile berâber –defter-i meziyette ismi olmayan- bir takım eşhâsa da yazı yazdırırdı.

Her istediği yere gidebilmek için pasaport hükmüne geçen o defter sâyesinde pek çok kimseyi tanımış ve kendini tanıtmıştı.

Tahsîli noksan ise de tabîatı müsâid olduğundan "Gam seni terk eylemez sen eyle terk-i gam biraz" şarkısı gibi güzel manzûmeler yazmıştı.

Müstaid, mümtezic uslu, büyüklüğe ve büyüklerle ihtilâta âşufte-dil gayr-i müteehhil idi. Bi'n-nisbe genç ve cismen sağlam iken vefatına teessüf etmiştik.

GAZEL

Bir nüsha-i behâsın ey nûr-ı Zü'l-Celâlin
Kırpiklerin sutûrun, nergislerin meâlin
Zulmetle nûr durmaz bir yerde zannederler
Zülfünde gizlenirken rûy-i kamer-misâlin
Hüsnün hakikatinden elbet eder tecâhül

Me'nûs-i firkat olmuş dil-dâde-i hayâlin
 Nûr-i cebinin öyle hatf-ı basar eder ki
 Allah der görünce uşşâk-ı bî- mecâlin
 Pâyâne irmemiştir hâlâ kemâl-i hüsnün
 Ey mihr-i sermediyyet olmaz senin zevâlin
 Mir'âta aksedince hurşîde göz bakar mı
 Üftâde-dil görür mü noksânını cemâlin
 Bir lâhza ağlatırsın, bir lâhza güldürürsün
 Mecliste mey misin sen olmaz mı itidâlin
 Olsam seninle hem-dem ey âfitâb-ı aşkım
 Kalmazdı farkı bence eyyâm ile leyâlin
 Hâlince bir gazel yaz mîr-i Nazîfe arz et
 Şâdî odur zamânda üstâdı ehl-i hâlin

ŞARKI⁶

*Gam seni terkeylemez, sen eyle terk-i gam biraz
 Gel kapanma seyre çık güller açıldı geldi yaz
 Sen açılmazsan açılmaz gönlümüz ey verd-i nâz
 Gel kapanma seyre çık güller açıldı geldi yaz
 Hüsn-i Yûsufklar şüküfte, cûylar ayn-i hayât
 Bir mücessem şîr-i sevdâvîyye dönmüş kâinât
 Ey bahâr-ı bî-hazânın et bahara iltifat
 Gel kapanma seyre çık güller açıldı geldi yaz*

LEVHA-İ TEESSÜR

*Sabah güneşi mi sevgili yüzün
 Ağladır gönlümü kederli sözün
 Gözlerinden akan elemli yaşlar
 Nazarların solgun, çatılmış kaşlar
 Daha dün cemâlin ne hande-verdi
 Melekler neşvene gıpta ederdi*

6 Şed-araban makamında ağır aksak usulünde üstâd-ı musiki muallim Kâzım tarafından pek nefis surette bestelenmiştir.

*Bugün neye tutmuş ey mâh-peyker
Gamzeler sevdâvî, dîdeler muğber*

*Darılma sevdiğim fazla hoyrattın
Beni bir zamanlar hayli ağlattın*

*Vuslat gecesi mi o siyah gözün
Kalbinin kalbimle macerâsı var*

*Hayâtın zehrini rûhuma aşlar
Hüsnünün ne hazin temâşâsı var*

*Ferahla açılmış gonçe-i terdi
Hâlâ gözlerinde incilâsı var*

*Âfâk-ı hüsnünü sehâb-ı keder
Sanırım kalbinin ibtilâsı var*

*Nihâyet korktuğun belâya çattın
Âlemde her işin bir cezâsı var”⁷*

Yaşar Şâdi Bey, Yahya Kemal'in şiirlerine yazdığı tehziller ve hicviyeleriyle de tanınır. Yahya Kemal, kendisini en çok hicveden ve eserlerini “tehzil” eden Abdülbaki Fevzi [Uluboy] ile İsmail Yaşar Şâdi hakkında şöyle bir hiciv kıt'ası yazmıştır:

*Bir zaman meyyâl idim hezl ü hicâ vâdîsine
Döndü ol vâdî bu gün vâdîlerin âdîsine
Hezl-i Abdülbâkî-i Fevzî'ye terk ettim Kemal
Hicvi de hâyîde-güyanın Yaşar Şâdi'sine.⁸*

Yaşar Şâdi Efendi, 1[5] Zilkade 1341/29 Haziran 1923'de vefat etmiş ve Fatih Camii Hazîresi'ne defnedilmiştir. Celî Talik hatla yazılı olan mezar taşı kitâbesi şöyledir: (Resim 3)

7 Mahmud Kemal (İbnülemin) İnal. Son Asır Türk Şâirleri. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2013, c. V, s. 2213-2216. (Metnin imlâsına müdahale edilmemiştir. S. Berk)

8 Beşir Ayvazoğlu, Yahya Kemal (Ansiklopedik Biyografi). İstanbul, Korpus Yayıncılık, 2007, s. 189.

*İrtihal eyledi bir şâir-i zibende-hisâl
 Mazhar-ı afv-ı ilâhîsi ola yârinin
 Dem-i fevtinde dedim ben de
 Bu târihi tamam: “Cismi mahv olsa
 Yine ismi yaşar Şâdi’nin”
 Şirket-i Hayriyye İnspektörlük
 Kalemî Başkâtibi Şâir Yaşar
 Şâdi Bey’in rûhuna Fâtîha.
 Velâdeti: 4 Eylül 1304 ve Vefatı
 Fî 1[5]Zilkade 1341 ve fî 29 Haziran 1339⁹*

II. Hutût-i Meşâhir/Mecmû’a-i Hatrât

İstanbul, Türk ve İslâm Eserleri Müzesi (T 2219) numarada kayıtlı olan bu defter, 20 x 12,5 cm ölçülerindedir. Karton ciltli olup, cildi battal ebru ile kaplanmıştı. 435 sahifesi numaralanmış, 431 sahifesi kullanılmıştır. Numaralanmadan boş kalan sahifeleri de bulunmaktadır.¹⁰ 64 ve 65. sahifeler ise bulunmamaktadır. Bu Mecmûa-i Hatrât, vefatından sonra İstanbul, Türk ve İslâm Eserleri Müzesi’ne hediye edilmiştir.¹¹

Yaşar Şâdi Bey, defteri oluşturma gayesini “Arz-ı Maksad” başlığı altında, hatıratın ilk sahifesinde kendi el yazısı ile şöyle ifade etmiştir ¹² (Resim 5):

“Bihî (Bismillahirrahmanirrahîm)

Arz-ı Maksad

“Rutbetu ’l-ilmî a ’le ’r-rutebi” hükm-i münîfiyle müeyyed olduğu vechile nazar-ı kemterîde en ziyâde şâyân-ı ihtiram olanlar ancak erbâb-ı fazl u kemâl olduğundan teveccühât-ı seniyyeleriyle mübâhi ve müftehir bulunduğum fuzalâ ve udebâ ve urefây-ı kirâm ve esâtîz-i fazîlet ittisâm hazerâtından nazım ve niyâzım

9 Bkz. Cengiz Hüsünbeyi. Fâtih Cami’i Avlusundaki Türbe ve Mezar Kitâbeleri, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü, Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi, 1969, s. 108. (Mezar taşı kitâbesi, Cengiz Hüsünbeyoğlu’nun tezinde eski sıralamada 259. numarada iken sekiz yıl evvel yapılan yeni sıralamada 205. numaradadır.)

10 Mecmua, giriş sadedinde baştan 5. sahifeye kadar numaralanmış; 5. sahifeden 13. sahifeye kadar numara verilmemiştir. Hatırat yazılarında Hüseyin Kâzım Bey’e ayrılan sahiden itibaren 8’den başlamak üzere yeniden numara verilmiştir.

11 Bu mecmuanın ilk sahifesine, İbnülemin Mahmud Kemal, kendi el yazıyla düştüğü notta, “Udebây-ı rüfekâsiyla bi’l-müzâkere bu mecmuanın da Evkâf-ı İslâmiyye Müzesi’ne ihdâsını tensib eyledik.” yazmıştır. İbnülemin, Son Asır Türk Şairleri (s. 2214) isimli eserde ise şöyle yazmaktadır. “Mecmû’a-i Hatrâtım dediği mecmû’ayı Halil Nihâd’ın ihtâriyle kardeşi ihdâ ettiğinden –müessislerinden bulunduğum- “Türk ve İslâm Âsârı Müzesi” kütüphânesine konu”.

12 Defterin bu sahifesine (1) numara verilmiştir.

geçen bazılarının [abd-i] hakîre bir hatıra-i kıymetdâr teveccühleri olmak üzere imzây-ı mübeccelleriyle muvaşşah bir; iki satır hatt-ı destîlerinin bî-dırîği-i ih-sânü istirhâmında bulunulması muvâfık görülmüş binâen alâ zâlik bu emr-i müs-tahsene işbu defter-i nâciz tahsîs kılınarak is'âf-ı mesûle bezl-i âtîfet buyurulmuş [muşârun] ileyhim hazerâtunun uluvv-i inâyetlerinden müsterham ve muntazır bulunmuştur.

İhtilât-ı dîde aynkerâ âmuz-kerd

Sohbet-i rûşen zamîrân kurrâ bünyâd kend

15 Teşrîn-i evvel [1]335

Yaşar Şâdi"

Yaşar Şâdi Bey, defterin 3. sahifesine yapıştırdığı vesikalık fotoğrafının altına şu dörtlüğü yazmıştır (Resim 2):

Tasvîrime bak!.. kattı felek şeybi şebâba

Bir nutk u nefes farkı hayatımla memâtın

İdbârımı bilmem ne için etmedî tebdîl

Tebdîl ve tebeddülse serencâmı hayatın

20 Eylül [1]336

Yaşar Şâdi

Defter dikkatli bir şekilde incelendiğinde zamanında yaşamış olan edîb, âlim, şâir, sanatkâr, asker, meşâyih ve devlet adamlarının görüşlerini, şiirlerini bazen de maharetlerini mucib şeyleri deftere yazdıkları görülmektedir. Şiirler, özlü sözler, temenniler, dualar yanında sanatkârların da sanatlarının eseri olan resim, tezhib ve hüsn-i hatları defterin sahifeleri arasına koydukları görülmektedir. Sanatkârlar, defter boyutunda hazırladıkları eserlerini kendileri için ayrılan sahifeye yapıştırmışlardır. Defterde toplam olarak 283 zâtın yazısı bulunmaktadır. Defterdeki yazılar, malî yıl hesabıyla 1336/1920 ve 1338/1922 yıllarında yazılmıştır.

Yaşar Şâdi Efendi, yazısı olan her sahifenin altına yazı sahibini tavsif eden bir cümle kurmuş ve bunu son derece güzel bir Rik'a hattı ile yazmıştır. Sahibine göre değişen bu cümlenin hüküm cümlecîği de çeşitlilik göstermektedir. İlim adamları, sanatkârlar, edîbler vs. için uygun düşen sıfatlar mâhirâne bir şekilde kullanılmıştır. Farklı şahıslar için yazılan cümlelerden örnekler: Veliâhd Abdülmecîd Efendi için: "Veliyyülahd-i saltanat ve hilâfet ve tâcdâr-ı mülk-i fazîlet ve necâbet devlet-lü necâbetlü Abdülmecîd Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i hümayunlarıdır."; Köp-rülüzade Mehmed Fuad Bey için: "Darülfünûn Müderrislerinden ve fuzalây-ı udebâdan Köprülüzâde Fuad Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbaneleridir."; Mekke-i Mükerrerme Emîri Şerif Ali Haydar Paşa için: "Emîr-i Mekke-i Mükerrerme dev-

letlû siyadetlû Emîri Şerif Ali Haydar Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâne ve hâşimâneleridir.”; Abdülhak Hâmid [Tarhan] için: “Üstâd-ı esâtîz-i zaman Ayân-ı kirâmdan Abdülhak Hâmid Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilelidir.”; Ken’an [Büyükaksoy] için: “Hırka-i şerif”te kâin Ümmi Ken’an Dergâh-ı şerîfi Postnişini Daruşşafaka müdür-i sâbıkı urafây-ı kirâmdan Ken’an [Büyükaksoy] Beyefendinin hatt-ı dest-i mürşidâneleridir.”; Hattat Hulûsi Efendi için: “Medâr-ı fahrimiz olan meşâhîr-i hattâtîn-i kirâmdan Sultan Selimli Hulûsi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir.”; Hattat Kâmil [Akdik] için: “Medâr-ı ıftihârımız esâtîze-i hattâtîn-i kirâmdan Reîsu’l-hattâtîn Hacı Kâmil Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir.”; Hattat Hâmid [Aytaç] için: “Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiye Matbaası Mustafî hattatlarından ve fikr-i tecceddüde mâlik hattatlarımızın en muktedirlerinden Yazı Yurdu müessisi Diyarbekirli Hâmid Azmî Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir.”; Bursalı Mehmed Tâhir Bey için: “Enderun-i Hümâyün Kütüphânesi Müdür-i muhteremi fuzalây-ı erbâb-ı kıymetten Bursa Mebûs-ı sâbıkı [Bursalı Mehmed] Tâhir Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir.”; Şeyh Küçük Hüseyin Efendi için: “Tarikat-i Aliyye-i Nakşibendiyye-i Hâlidîyye eâzim u ecille-i ricâlinden ve eizza-i kirâmından mürşid-i etemm ve ekmel eş-Şeyh Küçük Hüseyin Efendi hazretlerinin dest-i şerîf-i nûrânileridir.”; Hanım edîblerimizden Fâtıma Aliye Hanım için: “Medâr-ı fahrimiz olan fâzîlât-ı muhteremimizden edîbe-i nezîhe Fâtıma Aliye Hanımefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i irfanperverîleridir.”; Hüseyin Cahid için: “Udebây-ı kirâmdan (Renîn) Gazetesi sahibi Hüseyin Câhid Beyefendinin hatt-ı dest-i vâlâlarıdır.”

Defterde yazısı bulunanlardan, sonradan bir makama atananların da yazıları altına atanma notunu düşmüştür. Veliahd Abdülmecid Efendi’nin, Meclis tarafından Halifelğe seçilişini şöyle not etmiştir:¹³

“Zât-ı kerrübî sıfatları fî 28 Rebîu’l-evvel 1341 ve fî 18 Teşrîn-i sâni 1338 Cum’aertesi günü Büyük Millet Meclisi’nin intihâbıyla makâm-ı muallây-ı hilâfete şerefbağş-ı efdâl olmuşlardır. Cenâb-ı Hak ömr ü ikbâl-i hilâfetpenâhîlerini efvân eylesin. Âmîn.”

Kazasker Mehmed Nuri Efendi’nin Meşihat Makamı’na atanmasına şu notu düşmüştür (s. 205).

“Zât-ı sâmîleri bu kere makâm-ı celîl-i meşîhata sâye-bağş-ı efdal olmuşlardır. Cenâb-ı hak muvaffak-ı bi’l-hayr buyursun Âmîn. 28 Eylül [1]336”

Defterdeki isimlere bakınca, hemen âşına gelebilecek isimler bulunmaktadır: Veliahd [Halife] Abdülmecid Efendi, Damad Ferîd Paşa, Sadrazam Tevfik Paşa, Ali Emîri Efendi, Ken’an [Büyükaksoy], Köprülüzâde Fuad Bey, Süleyman Nazif Bey, İbnülemîn Mahmud Kemâl [İnal], [Bursalı Mehmed] Tâhir Bey, İzmirli

13 Bu notun yazıldığı sahifeye (5) numara verilmiştir.

İsmail Hakkı Bey, Cenab Şehâbeddin, Abdülhak Hâmid [Tarhan], Yahya Kemal [Beyatlı], Mehmed Âkif [Ersoy], Tâhir el-Mevlevî, [Bedüzzaman] Saîd Kürdî, eş-Şeyh Küçük Hüseyin Efendi, Babanzâde [Ahmed] Naîm Bey, Ebu's-Suudzâde Suud Bey, Hüseyin Câhid [Yalçın], Feylesof Rıza Tevfik, Avram Galanti, Uşşâkîzâde Hâlid Ziya [Uşaklıgil], Refik Halid [Karay], Ercümen Ekrem [Talu], Abdülaziz Mecdî [Tolun], Sabri [Kalkandelen], Yenişehirli Hâşim Bey, Hüseyin Rahmi [Gürpınar], Halil [Edhem Eldem], Avram Galanti, Hasîrizâde Dergâh-ı Şerîfi Postnişini Elif Efendi, Hattat Hulûsi [Yazgan] Efendi, Reîsu'l-hattâtîn Hacı Kâmil [Akdik], Beşiktaşlı Hacı Nuri [Korman], Şeyh Aziz Efendi [Aktuğ], Tuğrakeş [İsmail] Hakkı [Altunbezer], Hırka-i Şerîf Hatîbi Hattat Ömer Vasfi Efendi, Medresetü'l-Hattâtîn muallimlerinden Bahaeddin Efendi, Üsküdarlı Necmi [Necmeddin Okyay], Doktor Âkil Muhtar [Özden], Ahmed Rasim, Kalekapısı Mevlevihânesi Neyzenbaşısı Hattat Emîn [Yazıcı], Hattat Diyarbekirli Hâmid Azmî [Aytaç], Doktor Süheyl [Ünver], Bedri [Bedreddin Yazır] Bey, Fâtıma Aliye Hanım, İskilipli Âtîf Efendi, Ressam [Hoca] Ali Rıza Bey, Ressam Şevket [Dağ], Hasan Âli [Yücel], İsmail Hakkı [Baltacıoğlu], Faruk Nafiz [Çamlıbel], Hoca Fatin [Gökmen], Kilisli [Muallim] Rif'at, Zaro Ağa, Hakkı Tarık [Us].

Defterde, bazı zevat son derece düzgün yazıları ile dikkat çekerken bazıları'nın hastalık sebebi ile yazı yazmakta zorlandıkları ama yine de ayrılan sahifeyi boş bırakmamak için kendilerini zorladıkları görülmüştür. Bunlardan Fuad Paşa, eli yazı yazmayı zorlayacak kadar titremesine rağmen yazısını yazmıştır (s. 20).

Bazıları bir beyitle de olsa, defter sahibine takdir hislerini ifade etmişlerdir. Tabip Ali Paşa Hazretleri bu meyanda şu beyti yazmıştır (s. 29):

*"Bâğ-ı irfânın bu nev güldeste-i şâdîsini
Koklayan erbâb-ı dil tahmîs eder âtisini"*

Medresetü'l-hattâtîn muallimlerinden Yenişehirli Hâşim Bey de, Yaşar Şâdi Bey'e ithâfen Rik'a hattı ile bir beyit yazmıştır.(s. 203)

*"Yaşar Şâdi Beyefendiye
Saadetlerle ruhum ber murâd ol
Yaşar binler yaşa dünyada şâd ol"*

Doktor Süheyl Ünver, genç yaşında deftere yazı yazanlardan birisidir. Yaptığı ufak bir tezhibin altına, inci gibi Rik'a hattı ile şu satırları yazmıştır (s. 291): (Resim 30)

"Sevgili vatanımızda yetişen kıymetdâr zevâtın yazılarını bir araya toplamakla ittîsâl-i âtiyeye tavsîf olunamayacak derecede büyük hizmetler ifâ eden muhterem ve kadirşinâs Yaşar Şâdi Beyefendiye isminin bile bu defter-i muallâda zikredilmesi münâsib olmayan biri tarafından ve nâçizâne takdim olunmuş hâtıradır. 29 Saferu'l-hayr 1339"

Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye azasından İzmirli İsmail Hakkı Bey deftere şu satırları yazmıştır (s. 104):

“İslâmiyet insâniyet-i kübrâdır; bir dîn-i fazîlettir; Âlem-i İslâmda meşhûd olan fenâlıklar ancak Müslümanların sû-i istimallerinden neş'et etmiştir. Müslümanların şu hâl-i perîşânisine nazar ile İslâmiyetin rûhuna nufûz edilmez.”

Kimisi son bestelediği şarkının sözlerini yazmıştır. Bu meyanda, Ahmed Râsim Bey de deftere bir şarkısının güftesini yazmıştır (s. 263):

*“Bir bahar ister gönül gülsüz, semensiz, lâlesiz
Bülbülü ötmez, çemenzârı çiçeksiz, jâlesiz
Böyle bî-reng u bahâ, böyle figânsız, nâlesiz
Bir hayatın belki vardır başka zevki, neş'esi
Ahmed Râsim”*

Şeyhu'l-İslâm Es'ad Efendi kendisi için ayrılan sahifeye (s. 168) Arapça olarak şu duayı yazmıştır:

Allahumme eyydi'l-islâme ve'l-müslimîne ve'n-sur sultânena Muhammed Vahideddin vec'alhu muvaffakan fî umûri'd-dünya ve'd-dîn ve'h-faz memâlikehu min taarruzi'l-hasmi ve'l-a'dâi. Allahumme zid iktidâre devleti halîfetina'l-muşârun ileyh ve edum şevketehu ve satvetehu.

Sultâni muallimlerinden ve fuzalâdan Konyalı [Mehmed] Ârif Efendi de (s. 69) bir duâ yazmışlardır.

“Allahımdan en kudsî, en büyük temenniyâtım, İslâmın necâhî ve saadet-i umûmiyesidir ki bunu gördüğüm gün İslâmın bir îd-i ekberidir. Bu rûz-i saadet-efrûz âfâk-ı ehl-i îmânî hurşîd-i ziyâ-feşânıyla tenvîrini görmekten daha büyük bir bahtiyârî mi olur? Allahumme lâ tahrîmnâ bi-câhi Nebiyyike'l-emîni'l-müeyyed. Âmin 25 Cemziyelahir [1]338”.

Hattatlardan Suud el-Mevlevî, kendine ayrılan sahifelere, hüsn-i hat yerine bir gazel yazmıştır. Bilindiği gibi Hattat Suud [Yavsi] el-Mevlevî, şiir ile de meşgul olmuştur.¹⁴ Diğer hattatlardan Hulusi [Yazgan] Efendi, Ferîd Efendi, Hacı Kâmil [Akdik] Efendi, Beşiktaşlı Mehmed Nuri [Korman] Bey, Aziz [Aktuğ] Efendi, Tuğrakeş İsmail Hakkı [Altunbezer] Bey, Ömer Vasfi Efendi, Neyzen Emin [Yazıcı] Efendi, Hattat Mehmed Hamdi Efendi (Sofu), Hattat Hâmid [Aytaç] Bey, Hâşim Mekkî Efendi, Mahmud Bedreddin [Yazır] Bey, Abdülkadir [Saynaç] hüsn-i hatlarıyla; Müzehhib Bahâeddin Bey ve Süheyl Ünver küçük birer tezhip örneği ile Necmeddin [Okuy] Lafzatullah yazılı Akkâse bir ebrûsu, Ressam [Hoca] Ali Rıza Efendi, Ressam Şevket [Dağ], Ressam Celâl Bey

14 Bkz. İbnülemin, Son Hattatlar, 376.

suluboya resimleriyle, Ressam Ali Sâmi Bey bir çizim resmiyle hatırate katkıda bulunmuşlardır. Zaro Ağa'nın bir fotoğrafı (s. 425), şahsi mührü, sağ elinin küçük parmağı ile sağ elinin şehadet parmak izleri deftere (s. 423) alınmıştır.

Maden mühendislerinden Ticaret ve Ziraat Nezareti Maden Müdür-i Umûmîsi damâd-ı hazret-i şehriyârî Kenan Bey, "Yaşar Şâdi" ismi ile çeşitli istif denemele-ri yapmış, Rik'a ve ince Kûfi hattı ile yazılar yazmıştır. (s. 172); Şirket-i Hayriyye Meclisi İdâre Baş Kâtib-i Edîbi Hattat Âsaf Bey, Kûfi hattı ile "Hâtîrât-ı Yaşar Şâdi" yazısını istiflemiş alt tarafa da Rik'a hattı ile notlar düşmüştür (s. 249).

Deftere bazen özlü sözler yazılmıştır. Sadrazam Salih Paşa (s. 181): "İkbali hazzedemeyen tevzî-i adalette kusur eder." sözünü, Sadrazam Ali Rıza Paşa ise (s. 181): "İntikam ile ihtiras bu memleketi felâkete sevkeyledi." sözünü yazmıştır. Süleymaniye İnâs Numûne Mektebi Müdürü Bosnalı Ali Şevkî Efendi'nin sözü mesleğine uygundur (s. 328): "Çocuğunun beşiğini sağ eliyle sallayan vâlideler sol eliyle kâinâtı sallarlar". Darülfünûn hocalarından Avram Galanti şöyle bir cümle yazmıştır (s. 145): "Bir memleketin teâlisi maârif ile olur. Binâen aleyh Türkiye'nin i'tilâsına yardım edecek yegâne âmil Maârifdir. Herkes vazifesini bi-hakkın îfa ederse maksad hâsıl olur."

Bazen iki ismin hatırat yazısı ve Yaşar Şâdi'nin notu aynı sayfede olabilmis-tir. Fehîme Nezîhe Hanım ile oğlu Celâl Sâhir Bey'in yazıları aynı sayfededir (s. 318 – 319).

Yaşar Şâdi Efendi, defterine yazı yazıp sonradan vefat edenler için de yazıla-rının altına vefat notunu ve tarihini yazmıştır.¹⁵ Fuad Paşazâde Reşad Fuad Beyin vefatı üzerine yazısının altına şu notu düşmüştür:

"İrtihâl-i müessifleri 12 safer [1]337 Yevm-i Pazar

Rahmetullahi aleyhi rahmeten vasia"

Reşîd Âkif Paşa'nın vefatından sonra yazısının altına şu notu yazmıştır:

"Fırdevs yerine intikâl-i devletleri: 12 Receb [1]338/ 2 Nisan [1]336 Yevm-i Cum'a"

Şeyhulislâm Dürrîzâde Abdullah Efendi vefatını da şu şekilde not etmiştir:

"Fî 5 Mayıs [1]339 tarihinde Mekke-i Mükerrreme'de irtihâl-i dâr-ı bekâ ey-lemiştir. Rahmetullahi aleyhi"

15 Defterin 288. sayfasında bulunan özel notta, vefat eden şahıslar için ayrı bir mecmua hazırlan-dığı belirtilmiştir ki, bu mecmuanın akıbetini şimdilik bilemiyoruz. Fakat elimizdeki mecmua-da vefat eden şahıslarla ilgili, sadece vefat tarihleri, sayfelerin altına not şeklinde düşmüştür. Yaşar Şâdi'nin notu aynen şöyledir (s. 288): "İhtâr-ı Mahsus, Vefat eden meşâhirin hatt-ı dest-lerinin ayrı bir mecmuaya derci bilâhare daha münasip görüldüğünden (289) rakamlı sayfeye mülsak ve (158) adette mukayyed olan merhum Hattat Rıza Efendi'nin yazısı mezkûr sahife kesilerek çıkarılmış ve bu sebeple (158) adet münhal ve muattal kalmıştır."

Dâhiliye Nâzırı ve Muharrir Ali Kemal Bey'in vefatına düşülen not:

“6 Teşrinisani [1]338 Pazarertesi günü irtihal etmiştir.”

III. Hutût-i Meşâhir'de Yazıları Bulunan Şahıslar

Defterde hatırat yazıları 5. sahifeden itibaren başlamaktadır. İlk hatıra yazısı o zamanlar Veliahd olan Abdülmecid Efendi'ye aittir. Defterde hatırat yazıları olan zevat, Yaşar Şâdi'nin ifadeleri ile şöyledir:¹⁶

Bu sahifenin arkasına (Deftere, dışarıdan dâhil olan ilk hatırat sahifesi) o zamanlar Veliahd olan [Halife] Abdülmecid hazretlerinin tuğraya benzer şekilde atılan imzasının basılı olduğu kâğıda, Veliahd Abdülmecid Efendi el yazısı ile şunları yazmıştır:¹⁷ (Resim 6)

Her leyle-i zalâmın bir fecri var muhakkak

Bahşende-i ümîdim, tebşîr-i “Üsri yüsren”

Fî 27 Ramazan 1338 fî Hazîran 1336

İmza

Abdülmecîd ibn Abdülhamîd Hân

Sahife altında Rik'a hattı ile Yaşar Şâdi'nin notu:

“Veliyyülahd-i saltanat ve hilâfet ve tâcdâr-ı mülk-i fazîlet ve necâbet devlet-lü necâbetlü Abdülmecîd Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i hümayunlarıdır.

Fî 14 Hazîran 1336 “

s. [9]¹⁸ Bu sahifede bir not fotoğrafı bulunmaktadır.¹⁹ Burada, Halife Abdülmecîd Efendi el yazısı ile şunu yazmıştır:

“Yaşar Şâdîde Hakka istinâd eylese bir millet” 28 Receb 1341

Abdülmecîd b. Abdülhamîd Hân

Bu fotoğrafın altına Yaşar Şâdi şu notu düşmüştür:

“Veliahd buldukları esnada tenezzülen ihsan buyurdıkları hatt-ı dest-i muallâlarını zamân-ı münîf-i hilâfetlerinde dirîğ buyurmalarını mazhar olduğum ilk

16 Bundan sonraki ifadeler, Yaşar Şâdi tarafından hatırat sahibinin yazısının sonuna, sahife altına Rik'a hattı ile yazılmıştır. 5. sahifeye Yaşar Şâdi Efendi, Rik'a hattı ile şu notu düşmüştür:

“Zât-ı kerrübî sıfatları fî 28 Rebülevvel 1341 ve fî 18 Teşrinisânî 1338 Cum'aertesî günü Büyük Millet Meclisi'nin intihâbıyla makâm-ı muallây-ı hilâfete şeref-bahş-ı efdâl olmuşlardır. Cenâb-ı Hak ömr ü ikbâl-i hilâfetpenâhîlerini efvün eylesin. Âmin.”

17 Defterin bu sahifesine numara verilmemiştir.

18 Numara verilmeyen bu sahife, baştan yapılacak sıralamaya göre 9. sahifedir.

19 Yaşar Şâdi'ni fotoğrafın altına yazdığı nottan da anlaşılacağı üzere, Halife olan Abdülmecid Efendi'nin yazdığı not mecmua ölçülerini aştığından, yazının fotoğrafı buraya yapııştırılmıştır.

şeref-mesûl esnasında Halîfe-i nevcâh hazretlerine istirham eylemişdim. 17 Mart [1]339 tarihinde bâlâda fotoğrafisini derc-i sahife-i tazîm kılınan hatt-ı dest-i hilâfetpenâhilerinin aslını ihsan buyurdular; fakat ihtiva ettiği kâğıdın mecmua-i nâciz hatıratıma sığmadığından bilâhare diğer şeref-mesûl esnasında ısrâr-ı ben-dehâneye zuyûr-ı makâm-ı iftihar olmak üzere fotoğrafisinin buraya ilsâkını fer-mân buyurmalarına mebnî bu suretle tevfiik-i hareket olunmuştur."

Hatıratı ismi geçen diğer zevat ve Yaşar Şâdi Bey'in düştüğü notlar şöyledir:

s. [11] En güzîde fâzıl hükkâmımızdan Adliye müsteşâr-ı muhteremi Ömer Lütfi Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 21 Şubat [1]338

s. [12] Emîr-i Mekke-i Mükerrreme devletlû siyadetlû Emîr Şerif Ali Haydar Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâne ve hâşimâneleridir. 20 Eylül [1]337

s. [13] Bahriye Müsteşâr-ı esbakı efâzıl-ı şuarâdan Üsküdarlı Talat Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 20 Saferulhâyr 1338

s. 8²⁰ Eâzım-i erbâb-ı kalemden Ticâret ve Ziraat Nâzır-ı muhteremi üstâd-ı mükerrrem Hüseyin Kâzım Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 24 Teşrinievvel [1]336

s. 10-11 Halef-i kemâl-i Kemâl ve üstâd-ı bî-hemâl Ali Ekrem Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 20 Kânûnievvel [1]335

s. 13 Üstâd-ı esâtîz-i zaman Ayân-ı kirâmdan Abdülhak Hâmid Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 20 Kânûnievvel 1335

İnsan edince kendi kemâliyle imtizâc

Tenzîl-i kader âhara his etmez ihtiyâc

s. 14 Sadr-ı esbak ibbehethu devletlû Damad Ferîd Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir. 17 Kânûnievvel [1]336

s. 15 Fâzıl-ı bî-müdânî ve ferezdek-ı sâni Ali Emîri Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir ki kendileri Millet Kütüphanesi vâkıf-ı âlisidir. 18 Kânû-nisâni [1]336

"Bâğ-ı dil tuhfesidir encümen-i yârâna

Gül-i mecmua-i Şâdi Yaşar inşallah

Ali Emîri"

s. 16 Ricâl-i mühime-i siyasiyemizden pîşuvây-ı hürriyet Damad Mahmud Paşazâde Sabahaddin Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 10 Kânû-nisâni [1]338

s. 17 Sıhhiye Müdür-i Umûmîsi Edîb-i Muhterem Abdullah Cevdet Beyefendinin hatt-ı destleridir. 21 Kânûnisâni [1]336

s. 19 Şurây-ı Devlet fudalây-ı azây-ı sâbıkasından Sadr-ı Esbak Fuad Paşazâde atûfetlû Reşâd Fuad Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir.

“İrtihâl-i müessifleri 12 safer [1]337 Yevm-i Pazar

Rahmetullahi aleyhi rahmeten vasia”

s. 20 Müşîrân-ı izâmdan ve ayân azây-ı kirâmından devletlû Fuad Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleri olup za’f-ı yed ve ra’şeleri hasebiyle ancak bu kadar tahrir edebilmişlerdir kendileri (Elene) kahramanı namıyla tarîh-i Osmânînin sahife-i şerefbahşırlar. 1 Haziran [1]337

s. 21- 25 Ermeni Mektepleri Türk ve Arab ve Acem Edebiyatı muallim-i zî-kemâli eazim-i fuzalâdan İstapan Overvikyan Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 20 Kânûnisâni [1]336

s. 26 Dahiliye Nâzır-ı esbakı efâhim-i vüzerâdan ve eâzım-i udebâdan devletlû Memduh Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 21 Kânûnisâni [1]336

s. 28 Sadrazam fehâmetlû devletlû Tevfik Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir. 16 Rebiulevvel [1]339 / 27 Teşrinisâni [1]336

s. 29 Tabîb-i Sâni-i Şehriyârî fuzalây-ı udebâdan saadetlû Ali Paşa Hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 10 Şubat [1]336

“Bâğ-ı irfânın bu nev güldeste-i Şâdisini

Koklayan erbâb-ı dil tahmîs eder âtisini”

s. 30 Hazine-i Hümâyün Kethüdâsı müverrihîn-i kirâmdan Hâfız [Mehmed] Refik Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 4 Teşrinievvel [1]336

s. 31 Hırka-i Şerîf’te kâin Ümmi Ken’ân Dergâh-ı şerîfi Postnişini Daruşşafaka müdür-i sâbıkı urafây-ı kirâmdan Ken’an [Büyükkaksoy] Beyefendinin hatt-ı dest-i mürşidâneleridir. 10 Teşrinievvel [1]336

“Bismillahirrahmanirrahim

Ten-i âdemdeki can bil ki edeptir

Dil u çeşm-i beşerin nuru edeptir

Oku âyâtını Kur’ân-ı kerîmin

Göresin cümle manası edeptir

Ulu Şems’in sözüdür bu, buna şek yok

Bizi makbul edecek hakka edeptir

Edebi eylesin Allah bize tevfiğ

İki âlemde ferah çünkü odur

İnsana ihsan buyurulan iki nimet vardır ki pek büyüktür. Biri hayâ, diğeri edeptir. Bu nimetlerin mazharı olan nerede olsa sahib-i saadettir."

s. 32 En güzîde erkân-ı askeriyemizden Harbiye Nâzır-ı muhteremi devletlû Ziya Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 17 Safer [1]337

s. 33 Genç ediblerimizin en muktedirlerinden Sivas eşref-i eşrâfından Sivas Mebûs-ı muhteremi Sâmiî Fethi Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i üstadânele-ridir. 24 Şubat [13]36

s. 34 Zîrdeki yazı Türk millet-i necîbesini izmihlâlden kurtaran millî zaferimiz en mühim âmillerinden bulunan Hükümet-i Milliye İstanbul Mümessil-i Mükerrerî Mücâhid-i Mübeccel Re'fet Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletle-ridir. 14 Teşrînisânî [1]338

s. 34 Zîrdeki yazı: Re'fet Paşa hazretlerinin ehass yarânından ve millî zafe-rimizin mücâhidîn-i muhteremesinden ve Trakya Cemiyeti azasından Emin Âli Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 14 Teşrînisânî [1]338

s. 35 Darülfünûn müderrislerinden ve fuzalây-ı udebâdan Köprülüzâde Fuad Beyefendinin²¹ hatt-ı dest-i edibâneleridir. 28 Şubat [1]336 (Resim 17)

s. 37 Esâtîz-i şiiir ve nesrin serefrâzı ve sâha-i edebî kahraman yek-i tâzî üstad-ı Ekrem Süleyman Nazîf Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 29 Şubat [1]336

s. 38 Dâmâd-ı Hazret-i Şehriyârî Şerîf Abdülmecîd Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 28 Haziran [1]338

Abdülmecîd Efendinin yazdığı Arapça beyit:

Vemâ min kâtibin illâ seyefnâ ve yebka 'd-dehru mâ ketebet yedâhu

Felâ tektub bi keffike ğayr-i şeyin yesurruke fi 'l-kıyâmeti in terâhu

s. 39 Dahiliye Müsteşâr-ı muhteremi eâzîm-i udebâdan Fâik Âli Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 2 Mart [1]336

s. 41 Bâb-ı Âli Eyâlât-ı Mümtâze Kalemî Müdîr-i sâhib-i kemâlî eâzîm-i er-bâb-ı fehîme İbnülemîn Mahmud Kemâl Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlî-leridir. 2 Mart [1]336 (Resim 11)

Bismillahirrahmanirrahim

li nâmikihî 'l-fakîr

Saf olsa da kalb-i kudret-âlûd

Esrâr-ı vücûda mahrem olsam

21 Mehmed Fuat Köprülü

Bilsem ki nedir hakikatim âh

Âdem gibi âdem olsam

10 Cemaziyelahir 1338

İbnülemin Mahmud Kemal

s. 42 Dâmâd-ı Şehriyârî ve milk-i necâbetin tâcdârı devletlû atûfetlû Ahmed Zülkifl Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir. 7 Zilkade 1339/ 14 Temmuz 1337

s. 43 Enderûn-i Hümâyun Kütüphânesi Müdür-i muhteremi fuzalây-ı erbâb-ı kıymetten Bursa Mebûs-ı sâbıkı [Bursalı Mehmed] Tâhir Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 15 Mart 1336

s. 44 Evkâf-ı Hümâyun Nezareti Memurîn Kalemi Müdîr-i muhteremi fuzalây-ı udebâdan Vâmık Şükrü Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 25 Nisan 1336

İstedikçe rü'yet-i mihr-i cemâl-i tali'î

Bir cevâp "len terânî" nâ ümîd eyler beni

s. 45 Evkâf-ı Hümâyun Nezareti Mebâni-i Hayriyye Kalemi Müdîr-i muhteremi udebây-ı muhteremen Hüseyin Hâzım Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 25 Nisan [1]336

s. 46 Velî-nîmet-i irfânım efâhim-i vüzerâdan ve eâzim-i fuzalâdan devletlû Reşîd Âkif Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir ki kendileri Meclis-i Ayan azalığına şerefbahşdırlar. 18 Şubat [1]336 Çarşamba

"Firdevs yerine intikâl-i devletleri: 12 Receb [1]338/ 2 Nisan [1]336 Yevm-i Cum'a"

s. 47 Udebây-ı hâzıramızın avni-i sânisî olan edîb-i fezâilperver Muhiddin Râif Beyefendi birader-i zîşânımızın hatt-ı dest-i âlîleridir. 19 Şubat [1]336

s. 49 Eâzim-i udebâdan ve Darülfünûn efâzıl-ı müderrisîninden üstâd-ı irfanpenâh Cenab Şehâbeddin Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 7 Mart [1]336

s. 50 Medâr-ı iftihârımız olan Fizîk ve Hey'et esâtize-i kirâmından ve Dârü'l-fünûn müderrislerinden Maârif Nâzır-ı muhteremi üstâd-ı muazzez Said Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 20 Kânûnievvel [1]337

s. 51 Darülfünûn müderrislerinden ve erbâb-ı muhteremen Yahya Kemal Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 9 Mart [1]336 (Resim 12)

Sene 1140²²

Nev-bahâr-ı vuslatın bassun deyû ilk ayına

Bûseden pâpûş giydirdim o Nermin pâyına

Kasr-ı Sa'dâbâd gülzâr-ı hümâyün-sayına

Eyledim mehtâbı hem dâvet düğün âlayına

Tâki seyretsün felek ol şûh çözmüş kâkülü

Bir elinde câm-ı âteş-fâma kalb etmiş gülü

Leyl içinde âh ederken nev-bahârın bülbülü

Eyledim mehtâbı hem dâvet düğün âlayına

Ey Kemâl eyyâm gördüm meslek-î şûhânede

Neşve verdim cûşışimden devr-i Ahmed Hâne'e de

Dehrden bir kâm alup bir şeb bu mâtemhânede

Eyledim mehtâbı hem dâvet düğün âlayına

1323 Pâris Yahya Kemal

1336 İstanbul

s. 52- 55 Duyûn-ı Umûmiye Komiserlik Kalemi Müdür Muavini udebây-ı hâzıramızın en muktedirlerinden Halil Nihâd Beyefendi birâder-i necîbimizin hatt-ı dest-i âlîleridir. 15 Mart [1]336

s. 56 Dahiliye Müsteşâr-ı Esbakı eâzim-i erbâb-ı kaleminden Fuad Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 4 Teşrînisâni [1]337

s. 57 Darülfünûn Edebiyat Fakültesi Baş Kâtibi genç ediblerimizin en muktedirlerinden Giryeli Sıdkı Beyefendi birâder-i âlişânımızın hatt-ı dest-i necîbâneleridir. 11 Mart [1]336

s. 58 Eâzim-i udebâdan Madrid Sefir-i sâbıkı Sâmi Paşazâde Sezâi Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 13 Kânûnisâni 1327

s. 59 Darülfünûn eâzimi müderrisîninden ve fuzalây-ı udebâdan ve Dârur'l-Hikmeti'l-İslâmiyye azasından fâzıl-ı Ekrem Ferid Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir.

s. 60 Medâr-ı fahrimiz olan esâtize-i ilm-i hukuktan Adliye Nazırı Kâzım Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 16 Kânûnievvel [1]337

22 Bu şiiri için bkz. Yahya Kemal Beyatlı. Bütün Şiirleri. İstanbul, İstanbul Fetih Cemiyeti, 2009, s. 117.

s. 61 Fuzalây-ı üdebâdan (Safahat) nâzım-ı zî-kemâli Mehmed Âkif [Ersoy] Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilèridir. 17 Mart [1]337 (Resim 8)

Ben böyle bakıp durmayacaktım, dili bağılı,
 İslâmı uyandırmak için haykıracaktım.
 Birşeydi benim hilkatimin gâyesi: feryâd;
 Susmak ki düşünmekti ben ondan pek uzaktım.
 Haykırmadım... "Eller duyacak sus!" dedi herkes..
 Ağyâr uyanıkmuş meğer etrafıma bakdım
 Feryâdımı artık boğarak, na'sını, tuttum,
 Bin parça edip şi'rime gömdüm de bıraktım.
 Seller gibi, heyhât, taşıp kükreyecekken,
 Hiç çağlamadan, gizli inen yaş gibi aktım.
 Yoktur elemimden şu sağır kubbede bir iz;
 İnlèr "Safahât"ımdaki husran bile sessiz!
 Mehmed Âkif²³

s. 62 Esâtize-i Hukuk'tan ve en güzîde vukelây-ı deâvîmizden Adliye Nâzır-ı esbakı semâhatlu Necmeddin Molla Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilèridir. 9 Mart [1]338

"İnne 'l-hurriyyete ve 'l-istiklâle âyetun min âyâtı 'l-İllâhi.
 10 Recep 1340/9 Mart 1338"

23 Bu şiir Safahat'ta (Mehmed Âkif Ersoy, Safahat, İstanbul, İnkılâb ve Aka, 1977, s. 447) az değişik hâliyle şöyledir:

HÜSRAN

Ben böyle bakıp durmayacaktım, dili bağılı,
 İslâmı uyandırmak için haykıracaktım.
 Gür hisli, gür imanlı beyinler, çoşar ancak,
 Ben zaten uzun boylu düşünmekten uzaktım?
 Haykır! Kime, lâkin? Hani sâhipleri yurdun?
 Ellèrdi yatanlar, sağa baktım, sola baktım;
 Feryâdımı artık boğarak, na'sını, tuttum,
 Bin parça edip şi'rime gömdüm de bıraktım.
 Seller gibi vâdiyi enînim saracakken,
 Hiç çağlamadan, gizli inen yaş gibi aktım.
 Yoktur elemimden şu sağır kubbede bir iz;
 İnlèr "Safahât"ımdaki husran bile sessiz!

s. 63 Ticâret ve Ziraat Nezâreti Fuzalây-ı mümeyyizininden şâir-i muhterem Tâhir el-Mevlevî Beyefendinin hatt-ı destleridir. (Resim 15)

"Belây-ı aşk ile yanmış, yıkılmışsın yekser

Nedir bu hâl-i harâbın vatan mısın a gönül!

Bâki selâm ne muhâleset Efendim 18 Mart [1]336

İmza

Tâhiru'l-Mevlevî"

s. 64 ve 65. Sahifeler bulunmamaktadır.

s. 66'da kurşun kalem ile şu not düşülmüş:

En güzîde maliyyûnumuzdan Câvid Beyefendi hazretlerine mahsus

s. 67 Adliye Nezareti Umûr-ı Hukukiye Müdür Muavini ve Genç ediplerimizin en muktedirlerinden Midhat Cemâl Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 15 Mart [1]336

s. 69 Sultânî Muallimlerinden ve fuzalâdan Konyalı [Mehmed] Ârif Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 18 Mart [1]336

"Allahımdan en kudsî, en büyük temenniyâtım, İslâmın necâhî ve saadet-i umûmiyesidir ki bunu gördüğüm gün İslâmın bir îd-i ekberidir. Bu rûz-i saadet-efrûz âfâk-ı ehl-i îmânî hurşîd-i ziyâ-feşâniyla tenvîrini görmekten daha büyük bir bahtiyârîmi olur? Allahumme lâ tahrîmnâ bi-câhî Nebiyyike'l-emîni'l-müeyyed. Âmin 25 Cemziyelahir [1]338"

s. 70 Damâd-ı hazret-i Şehriyâri İşkodralızâde devletlû atufetlû Celâl Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 1 Mayıs [1]338

s. 71- 72 Duyûn-i Umûmiye Galata Pul Müdürü fuzalây-ı udebâdan Nüzhet Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 19 Mart [1]336

s. 73 Üsküdar Mevlevî Dergâh-ı Şerîfi Postnişîni Meclis-i meşâyih fuzalây-ı azasından fâzıl-ı muhterem ve edîb-i mükerrerem Şeyh Remzi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 21 Mart/Efrecî 1336 (Nevrûz)

s. 75 Eâzim-i udebâdan Mustafa Reşîd Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 22 Nisan 1336

s. 76- 78 Üsküdar Cezâ reîs-i muhteremi fuzalây-ı udebâdan Tevfîk Lâmih Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleri ve eş'âr-ı hazîn u nazîr u rânâlarıdır. 22 Mart [1]336

s. 79 Kulekapısı Mevlevî Dergâh-ı Şerîfi Postnişîni fâdıl-ı muhterem ve edîb-i mükerrerem Ahmed Celâl Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 24 Mart [1]336

s. 81-82 Bâlâdaki yazı Dersaadet Bidâyet Mahkemesi mütekâidîn azây-ı fâzılâsından ve kudemây-ı şuarânın en güzîdelerinden üstâd-ı mükerrerem Yeniköylü Hafîd Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. Kendilerinin pek müstesna bir na`t-ı şerîfleriyle birkaç şarkılarını görmüş ve sît-i irfanlarını işitmiş olduğumdan hakk-ı üstâdânelerinde gıyâben hürmetperverde eder idim. Bu kere bir iki satır hatt-ı destlerinin ihsânı niyazıyla teveccüh-i dîdelerinden Şirket-i Hayriye Tahrirat Kâtibi Osman Nuri Bey biraderimiz lutf-i delâletiyle bu defteri kendilerine takdim etmiştim. Sadhezârân tessüf ki pek geç kalmışım. Cenâb-ı Hak şifây-ı acil ihsan buyursun. Hayat-ı muazzez-i faziletlerinin dem-i vâbeste ve devre-i nevmîdîsine vâsıl olmuşlar. Fakat yine bir muktezây-ı mürüvvet red etmeyerek teşcî`-i nefse lütfen sahib-i mecmuanın bahtı kadar perişan olan şu yazıyı yazmışlar ve hakk-ı çâkerîde duâ buyurmuşlar. Abd-i hakîr de sipihr-i irfanın ufûl-i nîr-i kemâlini tasvir eden şu pek hazîn levha-i şâirâneyi dumûu`-hürmet ve teessürle buraya kayd ederek husul-i âfiyetleri daevâtını bir âverde-i lisân-ı ihlâs eylerim.

27 Mart [1]336

Tarih-i tevellüdü 1267 Arabî

İrtihâl-i müessifleri 14 Nisan [1]326 Çarşamba

s. 83- 84 Maârif Nezareti tedrisât-ı âliye ikinci şubesi mümeyyiz-i fâzılı edîb-i zî-iktidar Ali Salahaddin Efendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 27 Mart [1]336

s. 85 Mısır eşrâfından ve Üdebây-ı kirâmdan Tebriz Baş Şehbender-i esbakı Sibâîzâde Mazhar Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 28 Mart 1336

s. 86 Meclis-i Meşâyih Azây-ı fâzılâsından Unkapanı'nda Seyyid Ahmed Buhârî Dergâh-ı Şerîfi postnişîni fâzıl-ı mükerrerem şâir-i müfahham Ali Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir.

s. 87 Meclis-i Meşâyih fuzalây-ı azasından Hazret-i Hüdâî Dergâh-ı Şerîfi postnişîni fâzıl-ı muhterem Şeyh Gülşen Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 20 Nisan [1]336

“18 Nisan [1]339 tarihinde âzim-i dâr-ı cemâl olmuştur. Rahmetullahi aleyh”

s. 89 Darülfünûn fuzalây-ı müderrisîninden Duyûn-ı Umûmiye Tercüme Kalemi Müdîr-i muhteremî üstâd-ı mükerrerem Hüseyin Dâniş Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 20 Mart [1]336

s. 91 Harbiye Nezâreti Hesap Müfettişlerinden şâir-i zî-iktidar Nazmi Beyefendi birâder-i fezâilperverîmizin hatt-ı dest-i âlîleridir. 1 Nisan [1]336

s. 92- 93 İzmir Eşrâfından ve eâzim-i udebây-ı kirâmdan fâzıl-ı muhterem Tokâdîzâde Şekîb Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 3 Nisan [1]336

s. 94- 95 İzmir Mevlevî Dergâh-ı Şerîfi Postnişîni eşref-i eşrâfbelden fâ-

zıl-ı mükerrerem ve edîb-i müfahham Nureddin Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 3 Nisân [1]336

İrtihâl-i müessifleri 4 Kânûnievvel [1]336

s. 96 Dâruhikmeti'l-İslâmiyye efâzıl-ı azây-ı kirâmından siyadettü saadetlû Şerîf Sadeddin Paşa Efendimiz hazretlerinin hatt-ı dest-i nezîh-i siyâdetpenâhi-leridir ki abd-i hakîr [Yâ Rab beni dûr eyleme evlâd-ı Alî'den] mısra-ı kudsîsi-ni vird-i zebân-ı ubudiyet ve ibadet ittihaz eylemiş bir bendegân-ı ehl-i beytten olduğumdan bu hat ve imzây-ı ulvî-i hâşimâne ile yalnız defter-i hâtırâtım değil defter-i hayat ve memâtim da tezeyyün ve iftihar edecektir. 7 Nisan [1]336

Firdevs yerine intikalleri 16 Ağustos [1]337

Rahmetullahi aleyhi rahmeten vasiaten

s. 98- 101 Tedkik-i Müellifât Encümeni Reîs-i muhteremi Urfa Mebûs-ı sâbıkı fâzıl-ı muhterem ve edîb-i mükerrerem Şeyh Safvet Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 7 Nisan [1]336

s. 102 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye fuzalây-ı azasından Bediuzzaman ve fâzıl-ı yegâne-i deverân Molla Saîd Kürdî hazretlerinin hatt-ı dest-i fazılâneleridir. 7 Nisan [1]336 (Resim 14)

Düşmanın düşmanı dosttur nasıl ki

Düşmanın dostu düşmandır min haysu²⁴

Saîd Kürdî

Anî'l-haseni ve ebi'l-haseni ve cediti'l-haseni inne

ahsene'l-haseni el hulku'l-haseni

s. 104 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye fuzalây-ı azasından fâzıl-ı bî nazîr İzmirli İsmail Hakkı Beyefendi Hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir.

"İslâmiyet insâniyet-i kübrâdır; bir dîn-i fazîlettir; Âlem-i İslâmda meşhûd olan fenâlıklar ancak Müslümanların sû-i istimallerinden neş'et etmiştir. Müslümanların şu hâl-i perîşânîsine nazar ile İslâmiyetin ruhuna nufûz edilmez."

İzmirli İsmail Hakkı

7 Nisan [1]336"

s. 105 Tarikat-i Aliyye-i Nakşibendiyye-i Hâlidîyye eâzim u ecille-i ricâlin-den ve eizza-i kirâmından mürşid-i etemm ve ekmel eş-Şeyh Küçük Hüseyin Efendi hazretlerinin dest-i şerîf-i nûrânîleridir. 19 Recep [1]338/ 9 Nisan [1]336

s. 106 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye fuzalây-ı azasından ve elsine-i garba vâkıf

24 Bediuzzaman'ın bu sözü, Bediuzzaman Saîd Nursi, Tarihçe-i Hayat, Ankara, 1958, s. 85 ve a. mlf. Mektûbat, İstanbul, Envar Neşriyat, 1986, s. 474'te geçmektedir.

fuzalâmızın en benâmlarından Şevketî Efendi Hazretlerinin hatt-ı dest-i fazılâneleridir. 10 Nisan [1]336

s. 107 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye reîs-i fezâil-i enîsi ulemây-ı benâmdan Hüseyin Avni Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i kalemleridir. 10 Nisan [1]336

s. 108 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye azay-ı fazılasından üstâd-ı rûz şeyhi fâzıl-ı muhterem Seyyid Nisbet Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fazılâneleridir. 10 Nisan [1]336

s. 109 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye fuzalây-ı azasından esbak Fetva Emîni Nuri Efendizâde Rebîî Molla Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fazılâneleridir. 10 Nisan [1]336

Li-nâmikihi

Vâbeste-i te'sîridir ekvân-ı yekser

Mahsûl-i yed-i kudretidir hayr ile şer

Allaha sığın her işe Allah kâdir

Lâ ted'u maallahi ilâhen âher²⁵

Rebîî

s. 110 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye azây-ı fâzılasından ders vekîli sâbıkı fâzıl-ı mükerrerem Refik Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fazılâneleridir. 10 Nisan [1]336

s. 111 Eâzim-i udebâdan ve efâzıl-ı ulemây-ı muhakkikînden ve ekâbir-i mürşidînden kelâmî şeyhi fâzıl-ı bî-müdânî Es'ad Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 11 Nisan [1]336

s. 113 Şeyhü'l-islâm-ı sâbık eâzim-i udebâ ve fuzalâdan devletlû fazîletlu İbrahim el-Haydarî Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 11 Nisan [1]336

s. 114 Fetvâ Emîn-i fazîlet-karîni semâhatlû Mukleli Ali Rıza Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sumûhîleridir. 12 Nisan [1]336

s. 115 Şeyhu'l-islâm devletlû semâhatlû Dürrîzâde Abdullah Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir. 19 Nisan [1]336/ 29 Receb 1338

"Fî 5 Mayıs [1]339 tarihinde Mekke-i Mükerrema'de irtihâl-i dâr-ı bekâ eylemiştir. Rahmetullahi aleyhi"

"Hilye-i ilm u irfan ile müzeyyen olanlar ol zevât-ı âliyedir ki onlardan dâimâ hem-nevileri müstefîd olagelmıştır. Binâen aleyh bu evsâfi iktisâba çalışmak insanlar için bir vecîbedir.

[İmza] Dürrîzâde Abdullah"

25 Bu mısram anlamı: Allah'tan başkasına dua etme!

s. 116 Dahiliye Nâzır-ı muhteremi güzîdkân erbâb-ı kalemden devletlû Reşîd Mümtez Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 8 Eylül [1]336

s. 117- 121 Harbiye Nezareti fuzalây-ı mümeyyizîninden edîb-i mükerrer Salih Sâim Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 1 Şaban 1338/20 Nisan 1336

s.122 Dâmâd-ı hazret-i şehriyârî ve milk-i irfânın şehriyâr-ı fazîletşîârî Dahiliye Nazırî devletlû atufetlû Şerif Paşa Hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir. 20 Nisan [1]336

s. 123 Meclis-i Ayân azay-ı kirâmından ve Darülfünûn eâzîm-i müderrisî-ninden fâzıl-ı bî-hemtâ Babanzâde [Ahmed] Naîm Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 22 Nisan [1]336

s. 124 Yenikapı Mevlevihânesi Postnişîni edîb-i mükerrer Abdülbâki Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzîlâneleridir. 22 Nisan [1]336

s. 124- 125 Genç ediblerimizin en muktedirlerinden edîb-i lebîb ve necîb Ebu's-Suudzâde Suud Beyefendi'nin²⁶ hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 22 Nisan [1]336

s. 126 Meclis-i A'yan Reis-i Sâni'si ve Evkâf Nâzır-ı Sâbıkı Vasfî Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 16 Temmuz [1]337

s. 127 A'yan azây-ı kirâmından fâzıl-ı bî adîl Hamdi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 23 Nisan [1]336

s. 127 Sâhibu's-seyfi ve'l-kalem sadr-ı esbak ibbehettlû devletlû Ahmed İzzet Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmâneleridir. 22 Nisan [1]336

s. 128 Üstâd-ı esâtîz-i zaman ve yegâne-i devrân atufetlû Kemal Paşazâde Saîd Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 24 Nisan [1]336

İrtihâl-i müessifleri: 16 Mart [1]337 Çarşamba "Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsia"

s. 129 Meclis-i umûmi-i vilâyet azay-ı sâbıkasından ve fuzalây-ı benâmdan Erzurûmî Mehmed Nûri Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fazîlâneleridir. 27 Nisan [1]336

s. 130 Udebây-ı kirâmdan (Renîn) Gazetesi sahibi Hüseyin Câhid beyefendinin hatt-ı dest-i vâlâlarıdır. 23 Teşrînievvel [1]338

s. 131 Meclis-i Ayan azây-ı kirâmından ve eâzîm-i udebâ ve fuzalâdan Feylesof Rıza Tefvik²⁷ Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 23 Nisan [1]336

26 Yazdığı şiirin altına "Hafîd-i Vahdetî" şeklinde imza atmıştır ki, buradan bu şahsın, Hattat Vahdetî Efendi'nin torunu Hattat Suud el-Mevlevî (Yavsi) 1882- 1948) olduğu anlaşılmaktadır. Hayatı hakkında daha geniş bilgi için bkz. Son Hattatlar, 374- 376.

27 Hayatı hakkında bkz. Abdullah Uçman, "Rıza Tefvik Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri", Serâb-ı Ömrüm (Yayına Hazırlayan Abdullah Uçman), İstanbul, Çağrı Yayınları, 214, s. XIII- XXX.

*Rubâî**Bir dîlbera âşıkım ki görmek müşkil;**Dâmânına dest-i kudret ermek müşkil**Tâ beşge-i nûr-i hüsnidir dil lâkin**Nâmahreme bir nişâne vermek müşkil!..**27 Nisan Sene 1336 [İmza] Rıza Tevfik*

s. 132 Güzîde-i erbâb-ı kıymetten mulgâ meclis-i ayan baş kâtib-i sâbıkı İsmâil müştâk Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 30 Kânûnisânî [1]339

s. 133 Darülfünûn müderrislerinden müverrih-i şehîr Ahmed Refik [Altınay] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 27 Nisan 1920

s. 134 Şûrây-ı devlet azây-ı kirâmından ve eâzim-i fuzalâ ve udebâdan Veled Çelebi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i reşâdetpenâhîleridir. 1 Mayıs [1]336

*“Bize irs-i peder ne servet ve ne câh kalmıştır**Şuûn-i hikmete karşı berây-ı vallah kalmıştır**Veled Çelebi”*

s. 135 En güzîde erbâb-ı kıymetten Doktor Bafralı Yanko Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 1 Mayıs [1]336

s. 136 Darulmuallimîn-i âliye muallimîn-i fâzılasından Hoca Mesud Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fazılâneleridir. 2 Haziran [1]338

s. 137- 138 Eâzim-i fuzaladan ve ekâbir-i kudemây-ı şuarâdan fâzıl-i bî nazîr muallim Cûdî Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmileridir. 2 Mayıs [1]336

s. 139 Isparta mebûs-u sâbıkı fâzıl-ı muhterem Hakkı Beyefendi'nin hatt-ı dest-i âlîleridir.

*2 Mayıs [1]336**Fî 6 Şubat 1339 tarihinde irtihâl-i dâr-ı bekâ etmiştir. Rahmetullahi aleyh*

s. 140 Kütüphâne-i Umûmî sâbık Hâfız-ı kütüb-i fuzalây-ı benâmdan İsmail [Sâib Sencer] Efendi²⁸ hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 3 Mayıs [1]336

s. 141 Dîvân-ı Temyîz askerî azasıy-ı kirâmından fâzıl-ı muhterem Vefik beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 3 Mayıs [1]336

s. 142 Eâzim-i fuzala ve udebâdan sâhibu's-seyf ve'l-kalem Mîralay Recep Vechi Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmileridir. 3 Mayıs [1]336

28 Hayatı ile ilgili bkz. Dursun Gürlek, Ayaklı Kütüphâneler, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, 2003, s. 229- 253.

s. 143 Udebây-ı muktediremizden sâhibu's-seyf ve'l-kalem Kâimmakâm²⁹ Muhyiddin Mekkî Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 3 Mayıs [1]336

s. 144 Mâbeyn-i Hümâyun ser-kâtib-i sâbıkı ekâbir-i erbâb-ı kalemden atufetlû Ali Fuad Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 3 Mayıs [1]336

s. 145 Darülfünûn fuzalây-ı muallimîninden Avram Galanti Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 4 Mayıs [1]336

“Bir memleketin teâlîsi Maârif ile olur. Binâen aleyh Türkiye'nin i'tilâsına yardım edecek yegâne âmil Maârifdir. Herkes vazifesini bihakkın ifa ederse maksad hâsıl olur.

Avram Galanti

Dârü'l-fünûn muallimlerinden

4 Mayıs 1920/1336”³⁰

s. 147 Eâzim-i udebâdan üstâd-ı bî-hemtâ Uşşâkîzâde Hâlid Ziya Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 5 Mayıs [1]336

s. 149 Zurefây-ı kirâmdan ser-karîn-i esbak Hâfız Mehmed Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir ki, kendileri cennetmekân Sultan Abdülaziz Hân Hazretlerinin son serkarînleri olmaları hasebiyle terk-i saltanatları vakasında ma'iyet-i şâhânelerinde bulunmalarıyla ve irtihâl-i mülûkânelerine kadar kemâl-i sadakat ve nezâhetle ifây-ı hizmet eylemelerine binâen nâm-ı muhteremleri târîh-i Osmânî'nin sahâif-i güzîdesine şerefbağ-ı intikal olmuştur. 5 Mayıs [1]336

s. 151 Serkarîn-i sâbık esâtiz-i kirâmdan Tevfik Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 6 Mayıs [1] 336

s. 152- 153 Ayan azâm-ı kirâmından ve ve eâzim-i fuzala ve udebâdan Şeyhu'l-islâm-ı esbak devletlû faziletlu Mustafa Sabri Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 11 Mayıs [1] 336

s. 154- 156 Evkâf-ı İslâmiye Müzesi Müdîr-i fâzılı üstâd hezârfen Mehmed Ali Beyefendinin³¹ hatt-ı dest-i âlîleridir. 11 Mayıs 1336

s. 157 Şurây-ı Devlet reîs-i sâbıkı Üryânîzâde semâhatlu Cemîl Molla Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 13 Mayıs [1]336

s. 158- 159 İstanbul Sultânîsi muallimlerinden ve fuzalây-ı benâmdan Konyalı Âtîf Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzilâneleridir. 14 Mayıs 1336

29 Kaymakam

30 Mâlî Takvim ile

31 Mimarzâde Mehmed Ali Bey; Fatih Camii'nde Müezzin mahfilinde asılı olan “Hilâfet” tablosunun ressamıdır. Bu konuyla ilgili geniş bilgi için bkz. Dursun Gürlek, Kültür Dünyamızdan Manzaralar, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, 2010, s. 227- 233.

s. 160 Ticaret Mekteb-i Âlîsi muallimlerinden ve Trabzon eşrâfindan edîb-i lebîb Hammâmîzâde İhsan Beyefendi birâderimizin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 12 Mayıs [1]336

s. 161 Eâzim-i fuzalâdan Adliye Nâzır-ı Sâbıkı fetvâ emîn-i esbakı semâhatlû Haydar Molla Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 15 Mayıs [1]336

s. 162 Son zamanlarda Muallim Nâci merhumu müdafaa yolunda (Peyâm-ı Sabâh) Gazetesi'nde intişâr eden makâlât-ı vakıalarıyla temeyyüz ve iştihâr eyleyen güzîdegân-ı erbâb-ı kalemden Hariciye Nezâreti Umûr-ı Siyâsiye Müdür Muavini (İbnü'l-Muhtâr) Sâdık Beyefendi birâder-i necîbimizin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 7 Mart 1338

s. 163 Meclis-i Mebusân mütehayyizân hulefâsından ve genç şairlerimizin en muktedirlerinden İbnü'l-emîn Selim Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 15 Mayıs [1]336

s. 164 Ders Vekil Muavini fuzalây-ı udebâdan Tahir Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 16 Mayıs [1]336

“Elâ innemâ'd-dünya ke menzil-i râkibin

Enâhe 'aşiyyen ve huve fi's-subhi'”³²

s. 165 Hariciye Nezâreti Tercüme Kalemi Mümeyyizîn-i kirâmından ve fuzalây-ı üdebâdan Celâl Enîsi Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 17 Mayıs [1]336

s. 166 Dâru'ş-şafaka urafây-ı muallimîninden ve fuzalây-ı üdebâdan birâder-i mükerrerimiz Mehmed Sâdık Buhârî hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 17 Mayıs [1]336

s. 168 Eâzim-i ulemâ ve fuzalâdan Şeyhulislâm-ı esbak devletlû faziletlû Es'ad Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 19 Mayıs [1]336

“Allahumme eyyidi'l-islâmê ve'l-müslimîne ve'n-sur sultânena Muhammed Vahideddin vec'alhu muvaffakan fi umûri'd-dünya ve'd-dîn ve'h-faz memâlikehu min taarruzi'l-hasmi ve'l-a'dâi. Allahumme zid iktidâre devleti halîfetina'l-muşârun ileyh ve edum şevketehu ve satvetehu'”³³

s. 169 Mebâni-i hayriyye Müdîr-i Muhteremî fuzalây-ı udebâdan Sirozlu Esad Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 22 Ağustos [1]337

s. 170 Meclis-i Meb'usân Reîs-i Sâni-i Sâbıkı fuzalây-ı üdebâdan Abdülaziz Mecdî [Tolun] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 19 Mayıs 1336 (Resim 16)

32 Anlamı: Dünya, akşam yorgun gelinip sabah erkenden gidilen misafirhanedir.

33 Anlamı: Allahım! İslâmı ve Müslümanları başarılı kıl! Sultanımız Muhammed Vahideddin'i başarılı kıl, onu dünya ve din işlerinde muvaffak kıl, onun mülkünü hasım ve düşmanlarının saldırılarından koru. Allahım, Halifemizin iktidarını koru; azametini ve kuvvetini devam ettir!

14 sene mukaddem söylenmiş bir gazelim
Düşeli sîneme sevdây-ı nihân-sûzanım
Vuslatın derdi ile her cihete pûyânım
Görün ey mâh-ı cihân-ı melekût-ı akdes
Görün ey lem'ası bin mâha değen canânım
Devlet-i dâime-i vaslını cûyân olalı
Oldu dünya şeref-i pâzende-i vicdanım
Akl-ı küll fikrimi tenvîr edeli aşkınla
Nisbet-i şîn-ı cünûn oldu nişân-ı şânım
Vaşfının velvelesi zelzele-bahş-ı efkâr
Her gören hüsnünü der söyleyemem hayranım
Ebedî bir azamet bir ehadiyyet-i meşhûd
Bî-cihettir nazarım mest-i Hudâ-cûyânım
Mağz-ı Kur'ân-ı beyan etmek için ey Mecdî
Akl-ı Furkan arıyor kalb-i serâir-dânım
Abdülaziz Mecdî
19 Mayıs 1336 Üsküdar

s. 171 Eâzim-i udebâ ve muharrirînden Konya Vâli-i esbakı Sâmih Rıf'at Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 24 Mayıs [1]336

s. 172³⁴ En güzîde Maden mühendislerinden Ticaret ve Ziraat Nezareti Maden Müdür-i Umumîsi damâd-ı hazret-i şehriyârî Kenan Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 26 Mart [1]337

s. 173 Hariciye Nezareti Mektupçusu edîb-i muhterem [Hüseyin] Sîret Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 6 Haziran 1336

s. 175 Defter-i Hakânî Emâneti Mektûbî Kalemi mütehayyızân hulefâsından ve genç ediblerimizin en güzîdelerinden Emîn Hâki Beyefendi birâder-i muhteremimizin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 14 Teşrinievvel [1]336

"İrtihâl-i müessifleri 14 Receb-i şerîf 1339/ 23 Mart [1]337 Yevm-i Çarşamba Rahmetullahi aleyhi rahmeten vâsiaten"

s. 176- 177 Mâbeyn-i Hümâyun Cenâb-ı Mülûkâne Kütüphâne-i Âlîsi Müdür-i Muhteremî Fâzıl-ı mükerrrem Sabri [Kalkandelen] Efendi Hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 7 Haziran [1]336

34 Bu sahifede üç adet "Yaşar Şâdi" ismi ile yapılan inisiyal bulunmaktadır.

s. 178 Dâhiliye Nâzır-ı Esbakı eâzim-i udebâ ve muharrirînden üstâd-ı muhterem Ali Kemal Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 5 Temmuz [1]336

“6 Teşrinisani [1]338 Pazarertesı günü irtihal etmiştir.

Rahmetullahi aleyhi”

s. 180 Maârif Nezareti imlâ encümeni azasından ve fuzalây-ı üdebâdan Vizeli Rıza Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 7 Temmuz [1]336

s. 181 Ayan azây-ı kirâmından sadr-ı esbak ibbehelû devletlû Salih Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmânelidir. 8 Temmuz [1]336

“İkbalı hazzedemeyen tevzî-i adalette kusur eder.”

s. 181 Ayan azam-ı kirâmından sadr-ı esbak ibbehelû devletlû Ali Rıza Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i fehîmânelidir. 8 Temmuz 1336

“İntikam ile ihtiras bu memleketi felâkete sevkeyledi.”

s. 182 Dersaadet İnan Sefâret-i Âliyyesi Müsteşâr-ı muhteremi fuzalây-ı udebây-ı İrânîyyeden Melek Hân hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 5 Nisan [1]337

s. 183 Şeyhu'l-islâm-ı esbak devletlû faziletlû Ömer Hulusi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 9 Temmuz [1]336

“İrtihâl-i müessifleri 7 Eylül [1]336/ [1]920

Rahmetullahi aleyh”

s. 184 Maliye nâzır-ı esbakı fuzalây-ı vüzerâdan devletlû Ziya Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 15 Temmuz 1920 [1336]

s. 186 Ayan azây-ı kirâmından Şurây-ı devlet reîs-i sâbıkı üstad-ı mükerrrem atufetlû Vakanüvis Abdurrahman Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 4 Zilkade 1338/ 21 Temmuz 1920

s. 188 Kudemây-ı fuzalâdan ve sulahâdan (Gülzâr-ı hakikat) nâm eser-i güzîn sâhib-i fâzılı Rahmi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılânelidir. 23 Temmuz 1336

s. 190- 192 Sâbık ser-yâver-i hazret-i şehriyâri lâhik konaklar müfettiş-i umûmisi sahibu's-seyf ve'l-kalem ve edîb-i necîb nezâhetperver miralay Nâci Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 28 Temmuz 1336

s. 193 Esâtize-i edeb ve matbuattan Şeyhu'l-muharrirîn Mahmud Sâdık Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 29 Temmuz [1]336

s. 194 Tahran Sefâret-i seniyyesi müsteşârî ve matbuat müdürü Safâ Feyzi Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 28 Temmuz [1]336

s. 195 Peyâm-ı Sabah Cerîde-i muteberesi erkân-ı tahririyesinden edîb-i lebîb Ali Ulvi Efendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 10 Ağustos [1]336

s. 197- 198 Peyâm-ı Sabah Cerîde-i muteberesi heyet-i tahririye Müdür-i fâzılı Bedri Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 10 Ağustos [1]336

s. 199 Eâzim-i udebâ ve fuzalâdan (Muhâtaba) sahibi ve Selânik Vâli-i esbakı Nâzım Paşa Hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 15 Ağustos [1]336

s. 201 Eâzim-i udebâ ve efâzil-i vüzerâdan Zabtiye Nâzır-ı esbakı Nâzım Paşa Hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 15 Ağustos [1]336

s. 203 Mekteb-i Harbiye Baş Kâtib-i Esbakı Medresetü'l-hattâtîn muallimlerinden ve fuzalây-ı udebâdan üstad-ı hezarfen Yenişehirli Hâşim beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 16 Ağustos [1]336 (Resim 13)

“İrtihâl-i müessifleri 25 Teşrin-i sâni [1]336 Rahmetullahi Aleyhi”

Yaşar Şâdi Beyefendiye

Saadetlerle ruhum ber-murad ol

Yaşar binler yaşa dünyada şâd ol

16 Ağustos 1336

Şerif Abdülkadirzâde

[İmza] Hüseyin Hâşim

s. 204 Esâtize-i edebten edîb-i bî nazîr ve muharrir Hüseyin Rahmi [Gürpınar] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 20 Ağustos 1336

s. 205 Kazasker fuzalâdan semahatlû Mehmed Nuri Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sumûhîleridir. 20 Ağustos 1336

Zât-ı sâmîleri bu kere makâm-ı celîl-i meşîhata sâye-bahş efdâl olmuşlardır. Cenâb-ı Hak muvaffak-ı bi'l-hayr buyursun Âmîn. 28 Eylül [1]336

s. 206 Sâbık seryâver-i şehriyârî sahibi's-seyf ve'l-kalem suvâri ferîki Salih Paşa Hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 21 Kânûnisâni [1]338

s. 207 Hazine-i hassa müsteşâr-ı esbakı fuzalâdan Halis Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 22 Ağustos [1]336

23 Şubat [1]338 Perşembe günü irtihal etmişlerdir.

s. 208 Reji Direktörlerinden ve güzîde ediblerimizden İzzet Melih beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 13 Mayıs [1]338

s. 209- 212 Efâzıl-ı şuarâdan Seyyid Burhaneddin Belhî Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 28 Ağustos [1]336

s. 214 Meclis-i Ayan azây-ı kiramından Waşington Sefîr-i Esbakı üstad-ı mü-

kerrem devletlû Ziya Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i devletleridir. 13 Eylül [1]336

s. 214 Meclis-i Ayan azay-ı kirâmından fazıl-ı muhterem Nasûhizâde Mustafa Âsım Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 13 Eylül [1]336

“Kişinin efdal imânu bunu bilmesidir

Nerede olsa beraberdir onunla Allah”

s. 215 Meclis-i Ayan azây-ı kirâmından ve sâdât-ı izâmdan Şûray-ı Devlet Reîs-i sâbıkı Seyyid Abdülkadir Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 13 Eylül [1]336

s. 215 Dâhiliye nâzır-ı sâbıkı eâzim-i erbâb-ı kalemde Reşîd Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 15 Eylül [1]336

s. 216- 217 Meşâhir-i riyâziyyûndan ve güzîdegân-ı erbâb-ı kalemde üstâd-ı muhterem Mehmed İzzet Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 19 Şubat [1]336

s. 218 Meşâhir-i fuzalâdan ve esâtize-i kiramdan Müze-i Hümâyun Müdür-i Muhteremi Halil [Edhem] Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 22 Eylül 1336

s. 219 Sütlüce’de kâin Tarikat-i Aliyye-i Sa’diyye’den Hasîrizâde Dergâh-ı Şerîfi Postnişini ve Meclis-i Meşâyih Reîs-i Sâbıkı fadıl-ı muhterem Elif Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i mürşidâneleridir. 22 Eylül [1]336

Hû

Geçmiş evvel kârbân-ı ehl-i dil biz görmedik

Bir eser kalmıştı mahvetti onu da rûzigâr

Hasırcıoğlu Elif

s. 220 Teveccühât-ı aliyyeleriyle müftehir bulunduğum Şirket-i Hayriyye Müdürü Felâtun- tedbiri Ali Hüseyin Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilereidir. 25 Eylül [1]336

s. 221 En güzîde üdebâmızdan Rüşdî Beyefendi’nin hatt-ı dest-i âlileridir. 27 Eylül [1]336

s. 222 Şûrây-ı Evkâf Reîs-i Fazilet-Enîsi Kemal Beyefendinin hatt-ı dest-i fâzilâneleridir. 17 Mart [1]337

“Men kâne ayşen henîen yestefidu bihi fi dînihi summe fi dünyâhu

Felyenzur ilâ mâ fevkahu edeben ve ’l-yenzur ilâ mâ dühû mâlen”³⁵

35 Anlamı: Kim, dünya hayatında mutlu yaşarsa, dini ve dünyadaki ikbali hususunda istifade eder. Edeb olarak ondan üstün olana, mal bakımından da aşağıda olana baksın!..

s. 223 Udebây-ı muktedirimizden ve esâtize-i mûsikîden Dânişzâde Şevket Avni Beyefendi biraderimizin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 28 Eylül [1]336

s. 224 Fuzalay-ı udebâdan Kazasker semahatlû Said Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sumûhîleridir. 3 Nisan [1]337

s. 225 En benâm esâtize-i musikîmizden Beylikcî-i Divân-ı Hümâyün muavin-i muhteremi Rauf Yekta Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 28 Eylül [1]336

s. 226 Meşâhir-i riyâziyyûndan Posta ve Telgraf Müdiriyet-i Umûmiyesi Telgraf Umûru Müdür-i muhteremi üstad-ı mükerrrem Mehmed Emin Beyefendinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 30 Teşrinievvel [1]336

s. 227 Fuzalây-ı vulâtan devletlû [Babanzâde] Mustafa Zihni Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 22 Teşrinisâni [1]336

s. 228- 229 Müze-i Askerî Müdür-i Muhteremi güzidegân-ı ferikân-ı kirâmdan Atufetlû Ahmed Muhtar Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 22 Teşrinisâni [1]336

s. 230- 231 Meşâhir-i Bulegây-ı İrâniyeden "Debistân-ı İrâniyân" Mektebi Müdür-i muhteremi Lâhûtî Han hazretlerinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 4 Teşrinievvel [1]336

s. 232- 233 Serefrâzân-ı Şuarây-ı İrâniyeden "Debistân-ı İrâniyân" mektebi ulûmu şarkiye muallim-i muhteremi Mirza Abdülhüseyn Han hazretlerinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 4 Teşrinievvel [1]336

s. 234- 235 Medâr-ı fahrimiz olan meşâhîr-i hattâtîn-i kirâmdan Sultan Selimli Hulûsi [Yazgan] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 4 Teşrinievvel [1]336

s. 235'de Talik mail kıta bulunmaktadır. (Resim 26)

"Beleğa'l-ulâ bi-kemâlihi

Keşefe'd-ducâ bi-cemâlihi

Hasunet cemî'a hisâlihi

Sallu aleyhi ve âlihi³⁶

El-Fakîr Hulûsî ğufîra lehû

1339

Hulûsi kalb ile yazdım şu hattı

Yaşar Şâdi'ye olsun yâdigârim"

36 Anlamı:

Kemâlâtı ile yüksek derecelere ulaştı,

Cemâli ile karanlıkları aydınlattı,

Bütün huyları güzeldi,

Ona ve ailesine salât edin!

s. 236- 237 Dîvân-ı Hümâyün Mühimme Müdür-i esbakı esâtize-i hattan Ferîd Beyefendinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 6 Teşrinievvel [1]336

s. 237’de Celî Divânî ve Divânî yazısı var.

“Şu müşevveş hutûti nakşettim

Defter-i hâtîrât-ı Şâdiye

Sad-hezâr âferîn bahş ettim

Tab’ı kudret simât-ı Şâdiye

Hâkipây-i Evliyâ Ferîd pürhatâ

Muharrem 1339”

s. 239 Medâr-ı iftihârımız esâtize-i hattâtîn-i kirâmdan Reîsu’l-hattâtîn Hacı Kâmil [Akdik] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 11 Teşrinievvel [1]336

Bu yazının üstünde Sülüs- Nesih bir kıt’a bulunmaktadır. (Resim 25)

“Uluvvu’l-himmeti mine’l-îmân”³⁷

s. 241 Nûr-ı aynimiz olan esâtize-i kirâm-ı hattan Beşiktaşlı Hacı Nuri [Korman] Beyefendinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 11 Teşrinievvel [1]336

Yazının üstünde Sülüs- Nesih bir kıt’a bulunmaktadır.

s. 242 Esâtize-i kirâm-ı hatdan ve meşîhat-ı ulyâ mektûbî kalemi erkân-ı muhteremesinden üstâd-ı mükerrerem Şeyh Aziz [Aktuğ] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 22 Teşrinisânî [1]336

Üstte Sülüs hat mevcuttur.

“El-Hayâu şu’betun mine’l-îmân”³⁸

Ketebehu Aziz 1339

s. 243 Kezâlik³⁹ üstâd-ı muhterem Aziz Efendi [Aktuğ] hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 22 Teşrinisânî [1]336

Üstte Sülüs Nesih Kıt’a bulunmaktadır.

s. 245 Esâtize-i kirâm-ı hattan ve medresetu’l-hattâtîn muallimlerinden üstâd-ı muhterem Tuğrakeş [İsmail] Hakkı [Altunbezer] Beyefendinin Besmele-i şerifleri olup tezhîbi yine Medrese-i mezkûre muallimlerinden ve İrân’ın benâm sanatkârlarından üstâd-ı mükerrerem Hüseyin Tâhir Bey Efendi’nin çîre-destî-i

37 Anlamı: Himmetin yüceliği imandandır.

38 Anlamı: Hayâ, imandandır. (İmandan bir şubedir)

39 Anlamı: Yine

mahâretleridir. 26 Teşrinievvel [1]336

Üstte tezhibli Sülûs hat ile Besmele bulunmaktadır. (Resim 24)

s. 247 Medâr-ı iftîhârımız olan esâtize-i kirâm-ı hattan Hırka-i Şerîf Hatîbi Ömer Vasfî Efendi hazretlerinin hat-ı dest-i üstâdâneleridir. 6 Teşrinisâni [1]336

Üstte talik yazı bulunmaktadır: (Resim 22)

"Men hademe hudime"⁴⁰

Ömer Vasfî 1339"

s. 249 Fikr-i teceddüde mâlik hattâtîn-i kirâmdan Şirket-i Hayriyye Meclisi İdâre Baş Kâtib-i Edîbi Âsaf Beyefendi Birâder-i necîbimizin hatt-ı dest-i âlîleridir ki [Hâtîrât-ı Yaşar Şâdî] ibaresini hâvî olan bâlâdaki marka mahâret-i müteceddidânelerinin burhân-ı celîsidir. 21 Teşrinievvel [1]336 (Resim 19)

Üst kısmında, "Yaşar Şâdi" inisiyali ve Rik'a hat bulunmaktadır.

s. 251 Vesîle-i tebâhîrimiz olan en benâm müzehhiblerimizden ve Medresetü'l-Hattâtîn muallimlerinden üstâd-ı muhterem Bahaeddin Efendi hazretlerinin çîre-destî-i mahâretleridir. 18 Teşrinievvel [1]336

Üste güzel bir "Aşır" tezhibi bulunmaktadır. (Resim 29)

s. 253 Esâtize-i hattan ve medresetü'l-hattâtîn muallimlerinden Üsküdarlı Necmi Efendi⁴¹ üstadımızın hatt-ı dest-i âlîleridir ki muharrer bulunduğu [Ebru] kağıdı sanayi-i bedâ-i milliyemizden olup maalesef âmil-i muhteremi bulunan bu zât-ı âlîden başka zamanımızda mütehasisi kalmamış gibidir. 6 Nisan [1]338

Üstte, Talik "Lafzatullah" yazılı ebru bulunmaktadır. (Resim 31)

s. 255- 256 Hakkâri Mebus-ı sâbıkı eâzim-i fuzalâdan Seyyid Tâhâ Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzilâneleridir. 15 Teşrinievvel [1]336

s. 257 Eâzim-i fuzalâdan Seyyid Abdülhakîm Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzilâneleridir. 15 Teşrinievvel [1]336

s. 259 Medâr-ı mübâhâtimiz olan en benâm esâtize-i kirâm-ı tıbdan Doktor Âkil Muhtar Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmîleridir. 17 Teşrinievvel [1]336

s. 260- 261 Meclis-i Kebîr-i Maârif ve Evkâf-ı İslâmiyye Müzesi azay-ı kirâmından [Mehmed] Ziya Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 20 Teşrinievvel [1]336

s. 263 Esâtize-i muharrîrîn-i kirâmdan edîb-i muhterem Ahmed Râsim Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 23 Teşrinievvel [1]336

40 Anlamı: Hizmet edene hizmet edilir.

41 Hattat Necmeddin Okyay (1300/1883- 1396/1976)

Size son bestelediğim Uşşâk şarkıyı yazayım:

Bir bahar ister gönül gülsüz, semensiz, lâlesiz

Bülbülü ötmez, çemenzârı çiçeksiz, jâlesiz

Böyle bî-reng u bahâ, böyle figânsız, nâlesiz

Bir hayatın belki vardır başka zevki, neş'esi

[İmza] Ahmed Râsim

s. 265 Sultânî muallimlerinden ve fuzalây-ı şuarâdan Tâhir Nâdî Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 26 Teşrinievvel [1]336

s. 266 Ticaret ve Ziraat Nezareti Umûr-ı Ticariyye Müdîr-i Muhteremi Güzîdegân-ı erbâb-ı musikîden Mahmud Celâleddin Paşazâde Şemseddin Ziya Beyefendinin hatt-ı dest-i necîbâneleridir. 2 Teşrinisânî [1]336

Ne bahtımdır ne yâr-ı bî-amandır

Beni giryân eden hükm-i zamandır

Bugünkü handeler ayn-ı figândır

Beni giryân eden hükm-i zamandır

Safâsız bezm-i gülşen hasta cânân

Değişmiş her taraf her köşe vîrân

Cihânın hâli bahtımdan perişan

Beni giryân eden hükm-i zamandır

“Mûsikî şiir ile tev'em sayılır

Yaralı dillere merhem sayılır”

Eş'âr ve âsâr-ı edebiyenin mûsikî ile ifadesinde husûl-i muvaffakiyet güftenin bestelenmeye müsaid evsâf-ı mahsusayı cami' olmasına tavakkuf eder. Yaşar Şâdi Beyefendi de bu dakîka-i mühimmeyi mukadder olduklarını her zaman selîs ve nezîh güfteleriyle isbat ve edebiyatımızla beraber mûsikimize dahi hizmet ediyorlar. Binaen aleyh mûsikide değerim ve takdire sezâ eserim olmadığı halde eş'âr-ı edîbânelerini arasına irsâl ve ihdâ suretiyle gösterdikleri âsâr-ı teveccühât ve teşvikata istinaden evvelce bestelemeye mütecâsir olduğum bir şarkılarını işbu mecmua-i garrâya yazmayı muvafık buldum. Hükm-i zamanı bihakkın musavver olan bu eserleriyle tercüman oldukları ihtisâsâtı şu nağmelerle hüsn-i ifâdeye muvaffak olabildim ise bahtiyarım. 2 Teşrinisânî [1]336 Nişantaşı

Çorluluzâde Şemseddin

Not: s. 267'de Hamparsum Notası Curcuna usulünde güftesi Yaşar Şâdi Efendi'ye ait Hicaz şarkı notası bulunmaktadır. Şarkı Şemseddin Ziya tarafından bes-telenmiş Bekir Sıtkı Sezgin tarafından seslendirilmiştir.⁴²

s. 269 Şûrây-ı devlet azay-ı sabıkasından ve esatize-i edeb ve musikîden üstâd-ı muhterem Rahmi Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 3 Teşrinisâni [1]336

s. 271 Esâtize-i muhtereme-i hattan ve Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Matbaası hattatlarından Kalekapısı Mevlevihânesi Neyzenbaşısı Emîn [Yazıcı] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 6 Teşrinisâni [1]336

Bu yazının üstünde Sülüs hat ile Oklu Besmele mevcuttur. (Resim 21)

s. 272 Esâtize-i muhtereme-i hattan Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Matbaası ser-hattatı Mehmed Hamdi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 6 Teşrinisâni [1]336

s. 273'de Sülüs- Nesih bir kıt'a bulunmaktadır. Hattat Mehmed Hamdi Efendi'nindir.

s. 274 Kezâlik⁴³ Mehmed Hamdi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i üstâdâne-leridir. 6 Teşrinisâni [1]336

s. 275'de Nesih ve Rik'a hat bulunmaktadır.

s. 277 Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Matbaası musta'fî⁴⁴ hattatlarından ve fikr-i teceddüde mâlik hattatlarımızın en muktedirlerinden Yazı Yurdu Müessisi Diyarbakırlı Hâmid [Ayaç] Azmî Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 10 Teşrinisâni [1]336

Aynı sahifede Sülüs bir hat bulunmaktadır. (Resim 23)

s. 280'de Nota bulunmaktadır. (Resim 9)

s. 281 Sultânî Mektepleri mûsikî muallimlerinden ve esâtize-i mûsikiden üstâd-ı muhterem Kâzım Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 7 Teşrinisâni [1]336 (Resim 9)

s. 283 Daruşşafaka Müdür-i muhteremi güzîdegân-ı erbâb-ı kalemden Kâmî Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 27 Safer [1]339/ 9 Teşrinisâni [1]336

s. 285'de Kurşun kalemlerle, "*Şeyhu'l-hattâtîn İlmî Efendi hazretlerine mahsus-tur*" yazısı bulunmaktadır. Fakat sahifede bir şey bulunmamaktadır.

s. 287 Sadâret Mektûbî Kalemi sâbık muavinlerinden ve fuzalây-ı udebâ ve hattâtîn-i muhteremeden Hâşim Mekkî Beyefendinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 20 Kânûnievvel [1]336

42 Konuyla alakalı verdikleri bilgi için Sayın Memduh Cumhur Beye çok teşekkür ediyorum.

43 Anlamı: Aynı şekilde

44 İstifa eden, işinden kendi arzusuyla çekilen

Üstte Talik mâil bir kıt'a bulunmaktadır.

s. 288 İhtâr-ı Mahsus

Vefat eden meşâhirlerin hatt-ı destlerinin ayrı bir mecmuaya derci bilâhare daha münasip görüldüğünden (289) rakamlı sahifeye mülsak ve (158) adette mukayyed olan merhum Hattat Rıza Efendi'nin yazısı mezkûr sahife kesilerek çıkarılmış ve bu sebeple (158) adet münhal ve muattal kalmıştır.

s. 289- 290 sahifeler bulunmamaktadır.

s. 291 Hadâset-i sinlerine rağmen funûn-i mütenevviadaki kudretleriyle fitrî nezâhetlerinin tebcilkârı olduğum Doktor Süheyl [Ünver] Beyefendi birâder-i necbimizin çîre-destî-i mahâretleridir. 12 Teşrinisani [1]336

Üstte, ufak bir tezhîb ve altında Rik'a hattı ile yazılmış şu not bulunmaktadır. (Resim 30)

"Sevgili vatanımızda yetişen kıymetdâr zevâtın yazılarını bir araya toplamakla ittisâl-i âtiyeye tavsîf olunamayacak derecede büyük hizmetler ifâ eden muhterem ve kadîrşinâs Yaşar Şâdî Beyefendiye isminin bile bu defter-i muallâda zikredilmesi münâsib olmayan biri tarafından ve nâcizâne takdim olunmuş hâtîradır. 29 Saferu'l-hayr 1339"

s. 292 – 293. sahifeler boştur.

s. 294 242 numaralı sahifede hatt-ı dest-i nezîhi-i üstâdâneleri bulunan esâtîze-i kirâm-ı hattan Şeyh Aziz [Aktuğ] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 22 Teşrinisani [1]336

Üstte, Sülûs hatla Lafzatullah, İsm-i Nebî, Dört Halife ve Hasan, Hüseyin ism-i şerîfleri ile Fâtûma ismi bulunmaktadır. Hattın tarihi 1339

s. 295 Kezâlik⁴⁵ Aziz [Aktuğ] Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fazîlâneleridir. 22 Teşrinisani [1]336

Üstte, Aziz Efendi hattı ile mâil Talik bir kıt'a bulunmaktadır.

s. 297 Âmedî-i Divân-ı Hümâyûn muavin-i muhteremi efâzıl-ı udebâdan Nureddin Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmileridir. 1 Kânûnievvel [1]336

s. 298- 299. sahifeler boştur.

s. 300 Ayan azây-ı kirâmından Evkâf Nâzır-ı sâbıkı fâzıl-ı bî adîl ve hattât-ı bî nazîr Hamdi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmileridir. 1 Kânûnievvel [1]336

Üstte, Sülûs, Nesih, Divanî, kırma Talik ve Rik'a hatlarıyla yazılmış bir kıt'a bulunmaktadır.

s. 301 Medrese-i Süleymâniye Kelâm Kısmı Ezkiyâ müdâvimîninden ve hat-

45 Anlamı: Aynı şekilde

tâtîn-i muhteremeden Bedri Bey⁴⁶ birader-i necîbimizin hatt-ı dest-i fâzılâneleri olup kendileri Hamdi Efendi⁴⁷ hazretlerinin küçük birâderleridir. 2 Kânûnievvel [1]336 (Resim 28)

Üstte Celî Talik bir yazı bulunmaktadır:

*el-Hayru kesîrun kalîlun fâiluhu.*⁴⁸

[İmza] Mahmud Bedreddin 1339

s. 303 Erbâb-ı kaleminden Beylikcî-i Divân-ı Hümâyun [Ahmed] Cevdet Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 14 Kânûnievvel [1]336

s. 304 Meşîhat-ı Ulyâ Kalemî mütehayyizân hulefâsından ve hattâtîn-i muhteremeden Abdülkadir [Saynaç] Efendi⁴⁹ hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 2 Şubat [1]337

Üstte, bir yazı-resim bulunmaktadır. (Resim 27)

s. 305 Dahiliye muhasebeci-i sâbıkı mühre-i edeb ve musikîden üstâd-ı hezâr-fen [İsmail] Fennî [Ertuğrul] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 18 Kânûnievvel [1]336

"Gönlümün hüznünde ben bir başka lezzet bulmuşum

Çektiğim âlâm-ı aşkı cana minnet bulmuşum

Cism-i zârım hep onun fermânının münkâdıdır

Ben vücudu yâre terk etmekle vuslat bulmuşum

[İmza] İsmail Fennî"

s. 307 Adana Merkez Müftüsü Şâir-i Fâzıl Tâhir Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 24 Kânûnievvel [1]336

s. 308- 309 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye azasından dâr-ı mezkûr Baş Kâtibi şâir-i muhterem İzmirli Hâfız İsmail Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 24 Kânûnievvel [1]336

s. 310- 311 (Bu sahifeler yoktur.)

s. 312 Fuzalây-ı benâmdan ve mukarrîrîn-i kirâmдан Kırkkiliseli Âtîf Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 3 Kânûnisâni [1]337

s. 313 Üstâd-ı azam Abdülhak Hâmid [Tarhan] Beyefendi hazretlerinin hem-

46 Mahmud Bedreddin Yazır

47 Muhammed Hamdi Yazır

48 Anlamı: "Hayır çoktur, işleyeni azdır."

49 Hayatı hakkında geniş bilgi için bkz. Ahmet Karataş, "Âlim"den "Aydın"a Geçiş Sürecine Bir Örnek: "Hattat" Abdülkadir Saynaç Efendi ve "Yazı Ustası" Oğlu Sait Yada Bey", Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 44 (2013/1), s. 123- 181.

şire-i ismetpenâhîleri fâzılât-ı muhterememizden edibe-i nezîhe Abdülhak Mih-rünnisa Hanımefendi⁵⁰ hazretlerinin hatt-ı dest-i nezîhâneleridir. 4 Kânûnisâni [1]337

s. 314 Efâzıl-ı ümmetten Girîdî Süreyyâ Paşa merhumun halîle-i iffetpenâhî-leri fâzılât-ı muazzezemizden edibe-i muhtereme Leylâ Hanımefendi hazretleri-nin hatt-ı dest-i nezîhâneleridir. 10 Kânûnisâni [1]337

“Hattımı böyle kabul et ey edîb-i nüktedân

Gülstanda bulunsun bir soluk berk-i hazân

[İmza] Leylâ”

10 Kânûnisâni [1]337

s. 315 Darülfünûn Ruhiyyat muallim-i muhteremi Şekîb beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 10 Kânûnisâni [1]337

s. 316 Darülfünûn eâzim-i müderrisinînden Necib Âsım Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 10 Kânûnisâni [1]337

s. 317 Darülfünûn Emîn-i⁵¹ fazilet-karîni medâr-ı fahrımız olan esâtize-i kirâm-ı tıbdan Doktor Besim Ömer [Akalm] Paşa hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmi-leridir. 10 Kânûnisâni [1]337

s. 318 – 319 Fâzılât-ı muhterememizden edibe-i lebîbe Fehîme Nezîhe Hanımefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i nezîhelerdir ki, kendileri şâir-i teceddüperver Celâl Sâhir Beyefendinin vâlîde-i muhteremeleridir. 12 Kânûnisâni [1]337

s. 318- 319 Müceddidîn-i udebâdan Celâl Sâhir Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 12 Kânûnisâni [1]337

s. 321 Medâr-ı fahrımız olan fâzılât-ı muhteremimizden edibe-i nezîhe Fâtîma Aliye Hanımefendi⁵² hazretlerinin hatt-ı dest-i irfanperverîleridir. 19 Kânûnisâni [1]337

s. 322- 323 Darümuallimîn-i Âliye müdür muavini genç ediblerimizin en fâzıl ve en muhteremlerinden İbrahim Alaaddin [Gövsa] Beyefendi birâder-i necîbimizin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 19 Kânûnisâni [1]337

s. 324 İbtidâ-i dâhil müdîr-i umûmîsi fuzalâdan ve erbâb-ı kalemden İskilipli

50 Abdülhak Mihrünnisa Hanımla ilgili küçük bir bilgi için bkz. Taha Toros, Mâzi Cenneti I, İstanbul, İletişim Yayınları, 1998, s. 55.

51 İstanbul Üniversitesi Rektörü; Besim Ömer [Akalm] Paşa, 05. 11. 1919- 05. 11. 1921 ile 16. 11. 1921- 16. 11. 1923 tarihleri arasında Darülfünun Eminliği (Rektörlüğü) görevini yapmıştır. Darülfünun'un ilk Emîni (Rektörü)'dir.

52 Fâtıma Aliye Hanım'la ilgili bkz. Toros, Mazi Cenneti, s. 217- 222; Beyhan Kanter, “Birinci Dünya Savaşı'nda İki Kadın Yazarın Duyarlılıkları Fatma Aliye ve Emine Semiye”, Türk Edebiyatı Dergisi, sy. 492 (Ekim 2014), s. 74- 76.

Âtıf Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 20 Kânûnisâni [1]337

"Halife-i sâni cenâb-ı fârûkun huzuruna bir kimse girip kemâl-i tezellül ve huzû' ile müşarunileyh hazretlerine tazîm u ihtiram eder. O adamın bu hâli Hazret-i Fârûk'un hoşuna gitmez. Der ki: "Sen Müslim değil misin?". O adam cevap olarak, "Müslimim" der. Bunun üzerine Hazret-i Ömer (Radiyallahu anhu): "İrfe' re'se ke vemdü 'unukake feinne'l-islâme menîun azîzun: Başını kaldır, boyununu uzat, İslâm azızdır böyle zilleti kabul etmez" buyurmuşlardır."

İskilipli Mehmed Âtıf

s. 325 Dâru'l-Hikmeti'l-İslâmiyye azây-ı sâbıkasından ve Üsküb eşrafından Üsküb Mebûs-ı esbakı fâzıl-ı muhterem [Hoca İdriszâde] Saîd Efendi Hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 22 Kânûnisâni [1]337

s. 327 Fâzılât-ı muhteremeden Cevdet Paşa merhumun necle-i necîbeleri edîbe-i nezîhe Emine Semiye Hanımefendi⁵³ hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir ki kendileri mecmuanın (321) numaralı sahifesinde hatt-ı dest-i nezîheleri olan Fâtıma Aliye Hanımefendinin küçük hemşire-i ismetpenâhîleridir. 22 Kânûnisâni [1]337

s. 328 Süleymaniye İnâs Numûne Mektebi müdür-i muhteremi fuzalây-ı kirâmdan Bosnalı Ali Şevkî Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 24 Kânûnisâni [1]337

*"Çocuğunun beşiğini sağ eliyle sallayan vâlideler sol eliyle kâinâtı sallarlar
24 Kânûnisâni [1]337"*

[İmza] Ali Şevkî

s. 329 Hapishaneler Müdür-i Umûmisi müverrihîn-i kirâmdan Efdaleddin Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 26 Kânûnisâni [1]337

s. 330 Mizah vadisinde yazan udebâmızın üstadlarından ve Dâru'l-mualimîn-i âliye muallimlerinden edîb-i nezîh Fazıl Ahmed Beyefendi'nin hatt-ı dest-i âlîleridir. 6 Şubat [1]337

s. 331 Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyun hulefây-ı kirâmından Meclis-i Has Vukelâ Kâtibi esâtize-i hatdan Salahaddin Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 2 Şubat [1]337

*"Gülistân-ı asırdan bu, toplanan güldesteyi
Bûy-i şâdî-bahş-i mahsûsile Rabbim saklasın"*

53 Emine Semiye Hanımla ilgili olarak bkz. Toros, Mazi Cenneti, s. 222- 223; Beyhan Kanter, agm. S. 76.

s. 332 Kudemây-ı esâtize-i mûsikîden Şeyh Edhem Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i ârifâneleridir. 10 Şubat [1]337

s. 333 Medâr-ı fahrimiz olan elektrik mühendislerinden Evkâf Nezâreti Elektirik Mühendisi Burhaneddin Beyefendi birader-i necîbimizin hatt-ı dest-i âlîleridir. 10 Şubat [1]337

“*Mecma'ı nefâis olan bu mecmû'a-i bedîayı büyük bir zevk-i rûhânî ile ziyaret ettim.*

Elektrik Mühendisi”

Burhaneddin (İmza)

s. 334 Genç muharrirlerimizin en güzîdelerinden İkdâm Gazetesi Heyet-i Tahririye müdür-i muhteremi Yakup Kadri [Karaosmanoğlu] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 14 Şubat [1]337

s. 335 Maârif Nezareti Tedkîk-i müellifât-ı ilmiye Encümeni Reîs-i esbakı olup fuzalây-ı kirâm arasında kesret-i müellifâtıyla marûf bulunan fâzıl-ı muhterem Süleyman Sırrı Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 14 Şubat [1]337

s. 336- 338 Dâru'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi ve Şehzâdegân hazerâtı ve Mekteb-i Sultânî muallimlerinden mütekâid Topçu Kaymakamı üstâd-ı muhterem Mehmed Emin Beyefendinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 15/16 Şubat 1337/7/8 Cemaziyelahir 1339

s. 340 Medâr-ı fahrimiz olan ressamlarımızdan İnâs Sultânîleri resim muallim-i muhteremi üstâd-ı mükerrerem [Hoca] Ali Rıza Beyefendinin çîre-dest-i mahâretleridir. 17 Şubat 1337

“*Yaşar Şâdi Beye gönlümce bir hâtıram. A. Rıza 1337”*

Aynı sahifede Ali Rıza Bey'in suluboya bir çalışması bulunmaktadır. (Resim 32)

s. 341 Medâr-ı iftiharımız olan ressamlarımızdan Daru'l-Muallimîn-i Âliyye resim muallimi yegâne millî ressamımız üstâd-ı muhterem Şevket [Dağ] Beyefendinin çîre-dest-i mahâretleridir. 17 Şubat 1337

“*Şâir-i muhterem Yaşar Şâdi Beye tuhfe-i uhuvvet*

Ressam Şevket 15 Teşrinisani [1]337”

Aynı sahifede Şevket Bey'in suluboya bir çalışması bulunmaktadır.

s. 343 Esâtize-i ilm-i hukuktan Adliye Nâzır-ı sâbıkı ve Mecelle Tadil Komisyonu Reîsi Meclis-i Ayan azây-ı kirâmından fâzıl-ı muhterem Mustafa Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmileridir. 18 Şubat [1]337

s. 344 Beylerbeyinde kâin Bedevî Dergâh-ı Şerîfi Postnişîni olup bir adet pirinç tanesi üzerine maa besmele İhlâs-ı şerîfi yazmakla müştehir sanatkârlarımızdan ve muktedir hattatlarımızdan Şeyh Râmi Efendi hazretlerinin hatt-ı destleri olup taraf-ı âlilerinden hediye edilmiş olan bazı hutût-ı nefîse el-yevm cem' edilmekte olan hutût-ı meşâhir-i sâlife meyanında tertibi derdest bulunan ikinci mecmuaya⁵⁴ derc ve ilsak olunacaktır. 19 Şubat [1]337

s. 345 Esâtize-i ilm-i hukuktan ve hukuk muallimlerinden ve en fâzıl dava vekillerimizden Saruhan Mebûs-ı sâbıkı üstâd-ı muhterem Mustafa Fevzi Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 19 Şubat [1]337

s. 346 Güzîdegân-ı Mütéhassîsîn-i Bahriyeden ve en muktedir makine mühendislerimizden mütékâid Binbaşı Sırrı Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 19 Şubat [1]337

s. 347 İlm-i nebat mütéhassîslerinden Dâru'l-Muallimîn-i Âliye Ulûm-ı Ta-bîiye muallimlerinden Seraceddin Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 20 Şubat [1]337

s. 348 Medâr-ı fâhrimiz olan ilm-i terbiye mütéhassîslerinden Dâru'l-Muallimîn Tatbikat Mektebi Müdîr-i muhterem İhsan Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 20 Şubat [1]337

"Bu milletin tarihine ve kalbine nüfûz ettikçe istikbâline imanım artıyor. Bed-bîn olmayalım, İstikbâl bizimdir."

s. 349 Dâru'l-Muallimîn-i Âliye Edebiyat Muallimi mudakkık-ı muhterem Cevdet Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 20 Şubat [1]337

s. 350 Darülfünûn İnâs kısmı müdîresi fâdilat-ı muhteremeden Zâhiye Hanımefendinin hatt-ı dest-i nezihâneleridir. 21 Şubat [1]337

s. 351- 352 Darülfünûn muntelhâ sınıfı ezkiyây-ı müdâvimininden ve felsefe mütéhassîslerinden Hasan Âli [Yücel] Beyin⁵⁵ hatt-ı destleridir. 21 Şubat [1]337

s. 353- 354 En güzîde mütéhassîsîn-i bahriyemizden Dersaadet Liman Reîs-i esbakı mütékâid Miralay Mustafa Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 24 Şubat [1]337

1 Nisan [1]339 tarihinde irtihal-i dâr-ı naîm eylemişlerdir. Rahmetullahi aleyhi.

s. 355- 356 Reji Müdîriyet-i Umûmiyesi Tercüme Kalemi Mütéhayyızânından ve genç edîblerimizin güzîdelerinden Serdâr-ı Ekrem Ömer Paşa hafîdi Emin Bülend Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 26 Şubat [1]337

54 Bu mecmuanın âkıbeti henüz tesbit edilememiştir.

55 Cumhuriyet döneminde, 28 Aralık 1938- 5 Ağustos 1946 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı yapmıştır.

s. 357- 358 Esâtize-i İlm-i Hukuktan ve Mekteb-i Hukuk müderrisîn-i kirâmından ve en fâzıl vükelây-ı deâvîmizden [Mardinizâde] Ebulalâ Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılâneleridir. 2 Mart [1]337

“Lakad ğarasû hattâ ekelnâ ve ennenâ

Lenağrusu hattâ ye ’kulu ’n-nâsu ba ’denâ⁵⁶

22 Cemaziyelahir 1339 Mardinizâde

[İmza] Ebulalâ”

s. 359 En güzîde (İ)spor üstadlarımızdan Darulmuallimîn-i Âliye Müdür-i muhteremi Selim Sırrı [Tarcan] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 2 Mart [1]337

s. 360 Genç nâsirlerimizin güzîdeleri meyânında âteşin kalemiyle temeyyüz etmiş olan Meclis-i Ayan kâtiplerinden edîb-i lebîb Salahaddin Enîs Beyefendi birâderimizin hatt-ı dest-i edîbâleridir. 5 Mart [1]337

s. 361 Darülfünûn müderrislerinden ve en güzîde ilm-i terbiye mütehasşislerinden İsmail Hakkı [Baltacıoğlu] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 7 Mart [1]337

s. 362 Darülfünûn Edebiyat Fakültesi Kâtib-i Umûmîsi ve Kurûnu Vustâda Şark Akvâmı Tarihi muallim-i muhteremi Behcet Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 8 Mart [13]37

s. 363 En mühim esâtize-i musikimizden ser-sâzende-i hazret-i şehriyârî üstâd-ı muhterem İsmail Hakkı Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 13 Mart [13]37

Bu yazının tarih sırası itibarıyla daha yukarılarda bulunması muktazî iken sıra numarasına idhali unutulmuş olduğundan bugün en son numara olan [250] sıra numarasına idhal olunmuştur. 15 Kânûnievvel 1337

s. 364 Genç ediblerimizin muktedirlerinden Faruk Nafiz [Çamlıbel] Beyefendinin hatt-ı destleridir. 6 Mart [1]337

s. 365 En güzîde Elektrik mühendislerinden Girîdî Sırrı Paşazâde Kâmuran Sırrı Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 14 Mart [1]337

s. 367 Darulmuallimîn-i Âliye el işi muallimi güzîde ressamlarımızdan Celâl Beyefendinin çîre destî-i mahâretleridir. 15 Mart [1]337

Aynı sahifede Celâl Beyin suluboya ile yaptığı bir resim bulunmaktadır.

s. 368 Esâtize-i ilm-i iktisattan Darülfünûn müderrisîn-i kirâmından üstâd-ı muhterem Aynizâde Hasan Tahsin Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 17 Mart [1]337

56 Anlamı:

“Bizden evvel ekdiler, ekl eyledik

Şimdi biz ekdik gelenler ekl eder” . İbnülemin, Son Hattatlar, 833.

s. 369 Genç ediblerimizin güzîdelerinden Hâlid Fahri Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 17 Mart [1]337

s. 370 Memleketimizde emsâline ender tesadüf olunan büyük bir azm ve sebat ile hiç yoktan bahrî bir mekteb-i âlî vucûda getirmiş olan Ticaret-i Bahriye Çarkçı Kapudan Mekteb-i Âlîsi müessis ve müdür-i muhteremi en güzîde mütehassisîn-i bahriyemizden Hamîd Nâci Beyefendinin hatt-ı dest-i âlisidir. 21 Mart [1]337

s. 371 Hece ve aruz vezninde yazan genç edîblerimizin en muktedirlerinden Orhan Seyfi [Orhon] Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 18 Mart [1]337

s. 372 En güzîde udebây-ı muhterememizden Maârif Nezareti Tedrisât-ı taliye müdir-i umumîsi kıymetdar Şemsi Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 21 Mart [1]337

s. 373 En güzîde kimyagerlerimizden ve Darülfünûn Kimya müderrislerinden üstâd-ı muhterem Doktor Cevad Mazhar Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 9 Nisan [1]337

s. 374 Mizah vadisinde yazan nâsirlerimizin en güzîdelerinden Posta ve Telgraf Müdir-i Umûmi-i Sâbıkı Refik Halid [Karay] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 9 Nisan [1]337 (Resim 10)

s. 375 (Evliyây-ı Cedîd) nâm müstearıyla mizah vadisinde mühim makâlât yazan en güzîde mizahnüvislerimizden Şhremâneti Beyoğlu Dairesi Müdürü RecâizâdeERCÜMEND Ekrem [Talu] Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 21 Şubat [1]338 (Resim 10)

s. 376 Sevimli İstanbulumuzda yetişmiş ulumây-ı benâmdan ve huzûr-ı hümâyun mukarrirlerinden Şûrây-ı Evkâf Reîs-i Sâbıkı üstadü'l-küll şehri Ahmed Râmiz Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sumühîleridir. 12 Nisan [1]337

"25 Kânûnisânî 1339 tarihinde irtihal etmişlerdir. Rahmetullahi aleyh"

s. 377 Mümtâz olan müderrisîn-i kirâmdan ve Dâru'l-Hilâfeti'l-Aliyye medârisi müfettiş-i umûmîlerinden Zeynelzâde Recep Efendi hazretlerinin hatt-ı destîleridir. 12 Nisan [1]337

s. 378 Medâr-ı fâhrimiz olan en güzîde mimarlarımızdan üstâd-ı muhterem Kemaleddin Beyefendinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 20 Nisan [1]337

"Türk mimarisi dünyanın en doğru ve sağlam usûl-i inşâsı binâen aleyh en güzel tarz-ı tezyînidir. 20 Nisan [1]337"

[İmza] Kemaleddin"

s. 379 Kudemây-ı fuzalây-ı şuarâdan (Sefînetü'ş-şuara) müellif-i fâzılı Sâfi Beyefendinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 27 Nisan [1]337

s. 380- 381 Mutebahhirîn-i ulemâdan Bâb-ı Meşihat İlâmât-ı Şer'iyeye Mü-

dîr-i fâzılı Amasyalı Mustafa Tevfik Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i fâzılânele-ridir. 1 Mayıs [1]337

s. 382 Hayvanat ve nebâtat mütehasşsılarından Posta ve Telgraf Müdiriyyet-i Umûmiyesi Memurîn Müdiri Üstâd-ı muhterem Hüseyin Remzi Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 2 Haziran [1]337

s. 383 İlm-i mâlî mütehasşsılarından meskûkât-ı şâhâne müdir-i muhteremi Niyazi Âsım Beyefendi birâder-i necibimizin hatt-ı dest-i âlileridir. 28 Temmuz [1]337

s. 384 Güzîde bir kalemle on üçüncü asr-ı hicriye aid tarihimizi yazmakta olan müverrihîn-i kirâmdan Balıkhâne Nâzır-ı esbakı Ali Rıza Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlileridir. 21 Ağustos [1]337

s. 385 Ali Rıza Beyefendi ile birlikte on üçüncü asr-ı hicriye ait tarih-i millimizi yazmakta olan Trabzon valî-i sâbıkı edîb-i mükerrerem Said Efendizâde Mehmed Gâlib Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 21 Ağustos [1]337

s. 386 Tarih-i İslâm mütehasşsılarından Darülfünûn Tarih-i İslâm Müderris-i Muhteremi Şemseddin Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 25 Kânûnievvel [1]337

s. 389 Bahriye Müzesi Müdir-i sâbıkı ve Sanâyi-i Nefise Mektebi Müdir-i lâhikî en muktedir ressamlarımızdan üstâd-ı muhterem Ali Sâmî [Boyar] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileri ve çîre destî-i mahâretleridir. 28 Ağustos 1337

s. 388'de kara kalem bir resim bulunmaktadır.

s. 390 Darülfünûn mekanik müderrislerinden ve en güzîde riyâziyyunumuzdan Mühendis Mustafa Sâlim Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 2 Teşrinievvel [1]337

s. 391- 393 Esbak Debre Mebusu Ulûm-ı İctimaiye mütehasşsılarından Basri Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 10 Teşrinievvel [1]337

s. 394 En güzîde Riyâziyyûn ve heyetşinâsânımızdan Rasadhâne-i Âmire Müdir-i Muhterem Hoca Fatîm Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i üstâdâneleridir. 28 Kânûnisâni [1]338

s. 396 Esâtize-i kirâm ve musikîden Bestekâr-ı bî-nâzîr Lem'î Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 14 Teşrinisâni [1]337

s. 397'de Güftesi Yaşar Şâdi Beye, Bestesi Lemî Beye ait bir şarkı notası var.

s. 398 Esâtize-i mûsikînin en mühimlerinden muallim-i muhterem Leon Hançıyan Efendi üstadımızın hatt-ı dest-i âlileridir. 20 Teşrinisâni [1]337 (Resim 18)

399 boş 400 ve 401 numaralı sahifeler bulunmamaktadır.

s. 402 – 403 Esâtize-i musikîden Sultan Selimli Ziya Beyefendinin hatt-ı

dest-i âlîleridir. 21 Teşrinisâni [1]337

s. 404 Kuleli İdadîsi Edebiyat Muallim-i fâzılı Binbaşı Vahyî Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 11 Temmuz [1]338 (Resim 7)

s. 405 Mizah vadisinde yazan şairlerimizin en güzîdelerinden olup son zamanlarda sevimli bahr-i tavillerle iştiâr eden Abdülbâki Fevzi Beyefendi biraderimizin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 22 Kânûnievvel [1]337 (Resim 7)

s. 407 Güzîde ressamlarımızdan dâmâd-ı hazret-i şehriyârî Fâhir Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilileridir. 1 Kânûnisâni [1]338

İrtihal-i müessifleri 29 Temmuz [1]338 Rahmetullahi aleyhi.

s. 408 boş 409- 410. sahifeler bulunmamaktadır.

s. 411 Adana eşrâfından (Ferdâ) Gazetesi sahibi ve esbak Kozan mebusu şâir-i fâzıl Ali İlmî Beyefendi birâder-i muhteremimizin hatt-ı dest-i âlîleridir. 27 Şubat [1]338

s. 413 Erbâb-ı tedkîk ve te'lifden fâzıl-ı muhterem Kilisli [Muallim] Rif'at Efendi hazretlerinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 16 Nisan [1]336

s. 415 Güzîde muharrir ve mütefekkirlerimizden ve sabık Darülfünûn muallimlerinden (Vakit) Gazetesi Baş Muharriri Ahmed Emin [Yalman] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. Kanunisani 1339

s. 416 (Vakit) Gazetesi erkân-ı tahririyesinden ve güzîde mudekkık ve muharrirlerimizden Hakkı Tarık [Us] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 1 Kanunisani 1339

s. 417 (Vakit) Gazetesinde (Seyyah) nam müstearıyla gayet vâkıfâne ve edebî makâlât yazmakta olan güzîde muharrir ve şairlerimizden Hakkı Suhâ Beyefendinin hatt-ı dest-i edîbâneleridir. 1 Kanunisani [1]338

s. 419 Arûz ve Hece vezninde yazan genç şairlerimizin güzîdelerinden ve (Ak Baba) mizah gazetesi müessislerinden Yusuf Ziya [Ortaç] Beyefendinin hatt-ı dest-i âlîleridir. 6 Kanunisani 1339

s. 420- 421. Numaralı sahifeler bulunmamaktadır.

s. 423 Zaro Ağa ile ilgili bilgi, kendi mührü ve parmak izi bulunmaktadır.

s. 424 Zaro Ağa ile ilgili bilgi bulunmaktadır. 20 Kanunisani 1339

s. 425 Zaro Ağanın fotoğrafı ve altında şu not bulunmaktadır: Hayatın Kralı Zaro Ağanın taraf-ı âcizânededen çekdirilmiş resmidir.⁵⁷ (Resim 20)

57 Zaro Ağa ile ilgili geniş bilgi için bkz. Burçak Evren, "Dünyanın En Yaşlı Adamı Bir Garip Zaro Ağa", VI. Eyüpsultan Sempozyumu (10- 12 Mayıs 2002), Tebliğler, İstanbul, Eyüp Belediyesi, 2003, s. 292- 297.

s. 427 Udebâ-yı kirâmdan serkarîn-i hazret-i hilâfetpenâhî Ahmed Hikmet [Müftüođlu] Beyefendi hazretlerinin hatt-ı dest-i sâmilidir. 18 Şubat [1]339

s. 429 Şuarây-ı mevleviyeden Ahsen Mahvî Beyefendinin hatt-ı dest-i âlileridir. 25 Haziran 1339

s. 431 Amasyalı Abdizâde 28 Haziran [1]339

SONUÇ

Yaşar Şâdi Efendi tarafından hazırlanan bu defter, şu ana kadarki hutût-ı meşâhir mecmuaları içerisinde en düzenlisi ve hacimlisi olarak görülmektedir. Mali yıl hesabıyla 1336/1920 ile 1338/1922 yılları arasında kültür, sanat, edebiyat, mûsikî ve ricâl-i devletten ulaşabildiği geniş bir kesimden defterine hatıra yazdırmıştır. Çok değişik kesimden ve geniş bir yelpazeden isimler bu defterde bir araya gelmiştir.

Hatıra defterinin 435 sahifesi numaralanmış, 431 sahifesi kullanılmıştır. Numaralanmadan boş kalan sahifeleri de bulunmaktadır. 64 ve 65. Sahifeler ise bulunmamaktadır. Defterde toplam olarak 283 kişinin hatıra yazısını görmekteyiz. Hatıratla ilk sahife, o zamanlar Veliahd olan Abdülmecid Efendi'ye ayrılmıştır. Son yazı ise Amasyalı Abdizâde'nindir.

Defterde hatırası olan zevatın özenli davrandıkları görülmektedir. Sanatkârlar da, bir hatıra defteri de olsa eserlerine özen göstermişlerdir. Hattatlar içerisinde Hattat Aziz Efendi, dört adet eser vererek sehâvetini göstermiştir. Defterde uzun ömrü lie maruf olan Zaro Ağa'nın fotoğrafı, mührü ve parmak izi bulunmakta fakat kendisinin herhangi bir yazısı bulunmamaktadır.

Deftere yazılan şiirlerde ve fikirlerde dönemin havasını anlamak mümkün olmaktadır. Büyük bir sabır, takip ve özenin mahsulü olan bu mecmua, döneminden kalan önemli bir kültür hazinesidir.

Bir müjde olarak söyleyelim: Bu kıymetli defterin, İstanbul Zeytinburnu Belediyesi tarafından tıpkıbasımı yapılmak üzere telifi alınmış ve yayın sırasına konulmuştur.

Kaynakça

Âsaf Hâlet Çelebi'nin Defter-i Meşâhir'i, haz. İsmail Kara, E. Nedret İşli, Yusuf Çağlar, İstanbul, Zaman Kitap, 2006.

Ayvazoğlu, Beşir, *Yahya Kemal: Ansiklopedik Biyografi*, İstanbul, Korpus Yayıncılık, 2007.

Bediüzzaman Saîd Nursi, *Tarihçe-i Hayat*, Ankara, 1958.

_____, *Mektûbat*, İstanbul, Envar Neşriyat, 1986.

Beyatlı, Yahya Kemal, *Bütün Şiirleri*, İstanbul, İstanbul Fetih Cemiyeti, 2009.

Bir İnsan Bir Devir İbnülemin Mahmud Kemal'in Hutût-i Meşahir Defteri, haz. Şemseddin Şeker, İsmail Kara, İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür Müdürlüğü, 2010.

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara, Aydın Kitabevi, 2004.

Ersoy, Mehmed Âkif, *Safahat*, İstanbul, İnkılâb ve Aka, 1977.

Evren, Burçak, “Dünyanın En Yaşlı Adamı Bir Garip Zaro Ağa”, *VI. Eyüpsultan Sempozyumu (10- 12 Mayıs 2002): tebliğler*, İstanbul, Eyüp Belediyesi, 2003.

Gürlek, Dursun, *Ayaklı Kütüphâneler*, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, 2003.

_____, *Kültür Dünyamızdan Manzaralar*, İstanbul, Kubbealtı Neşriyatı, 2010.

Hüsünbeyi, Cengiz, “Fâtih Cami’i Avlusundaki Türbe ve Mezar Kitâbeleri”, (Yayımlanmamış Mezuniyet Tezi), İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümü, 1969.

İnal, Mahmud Kemal (İbnülemin), *Son Asır Türk Şâirleri*, cilt 5, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2013.

_____, *Son hattatlar*, İstanbul, Maârif Vekaleti, 1955.

Kanter, Beyhan, “Birinci Dünya Savaşı’nda İki Kadın Yazarın Duyarlılıkları Fatma Aliye ve Emine Semiye”, *Türk Edebiyatı Dergisi*, sayı 492, Ekim 2014.

Karataş, Ahmet, “Âlim”den “Aydın”a Geçiş Sürecine Bir Örnek: “Hattat” Abdülkadir Saynaç Efendi ve “Yazı Ustası” Oğlu Sait Yada Bey”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı 44, 2013.

Toros, Taha, *Mazi Cenneti I*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1998.

Şemseddin Sâmi, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul, Çağrı Yayınları, 1995.

Tâhirü'l-Mevlevî, *Şâir Anıtları*, haz. Mehmet Atalay, Erzurum, 2005.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, cilt 8, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1998.

“*Rıza Tevfik Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri: Serâb-ı Ömrüm*”, haz. Ab-

dullah Uçman, İstanbul, Çağrı Yayınları, 2014.

Unat, Faik Reşit, "*Hicri Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu*", Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayını, 1988.

Ünver, A. Süheyl, "El Yazılarınâme", *Süleymaniye Kütüphanesi Süheyl Ünver Arşivi*, Defter No. 153.

Ek

Resim 1. Hutût-i Meşâhir'in Dış Kabının Genel Görünümü

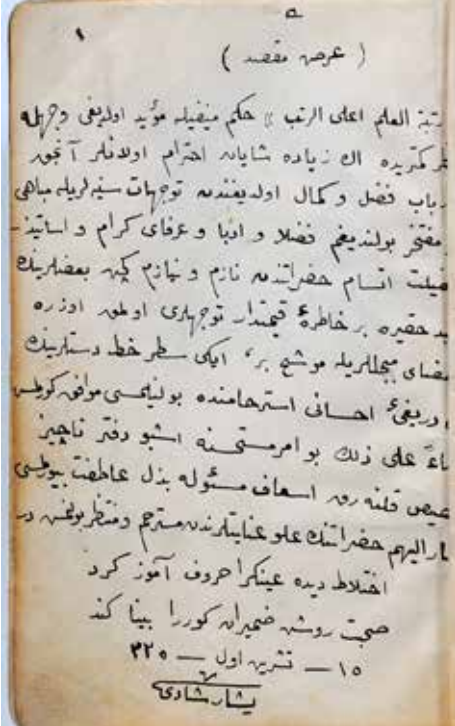
Resim 2. Yaşar Şâdi Bey'in Defterde Bulunan Fotoğrafi ve Altına Düştüğü Not

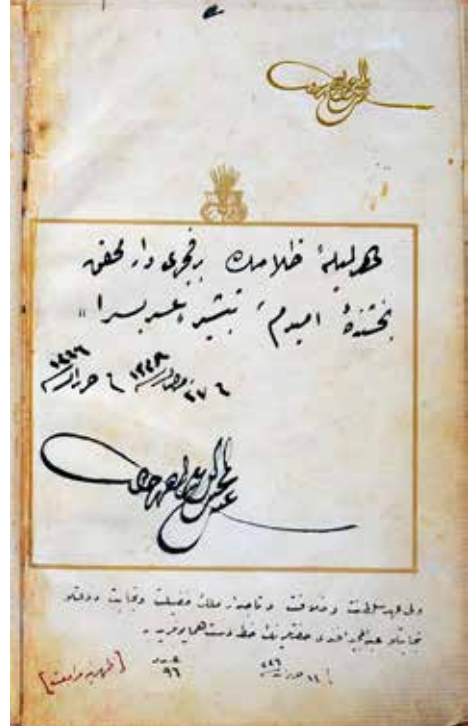
Resim 3. Yaşar Şadi Efendi'nin Fatih Türbesi Haziresi'nde Bulunan Mezar Taşı Kitâbesi

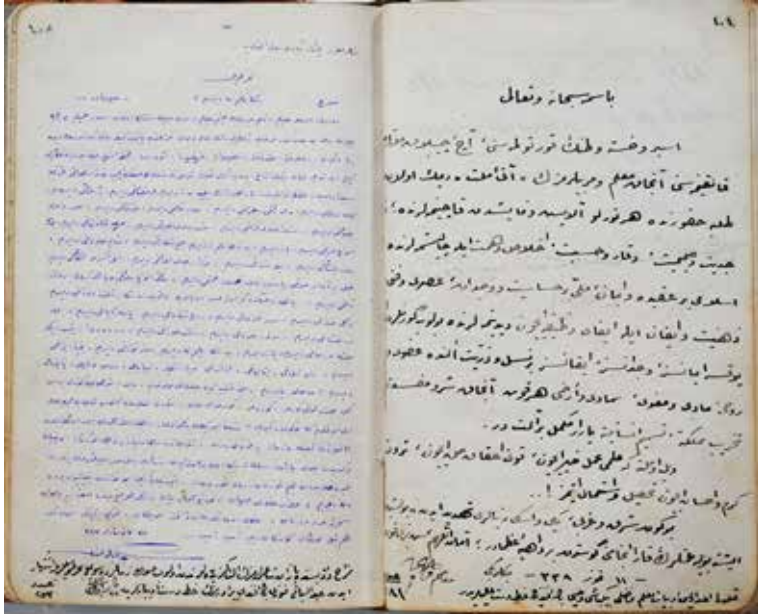
Resim 4. İbnülemin Mahmud Kemal'in, Yaşar Şâdi'nin Hayatını Yazdığı Sahife

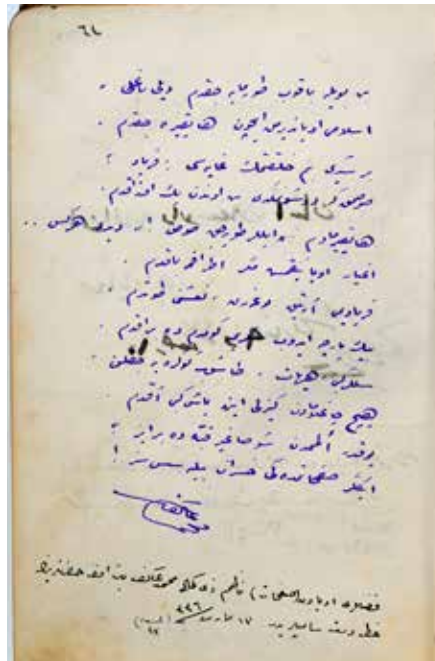
Resim 5. Yaşar Şadi'nin Defteri Hazırlama Maksadını Yazdığı Arz-ı Maksad İsimli Yazısı

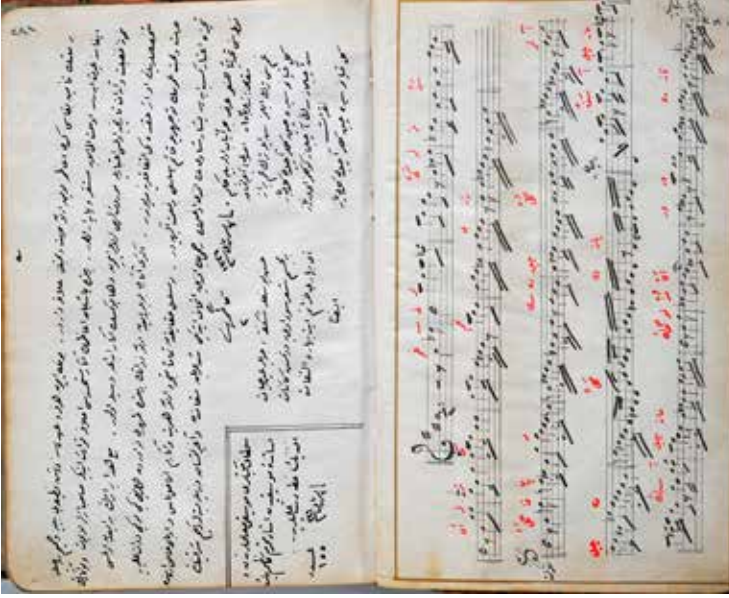
Resim 6. Velihađ Abdülmecid Efendi'nin Defterdeki Yazısı

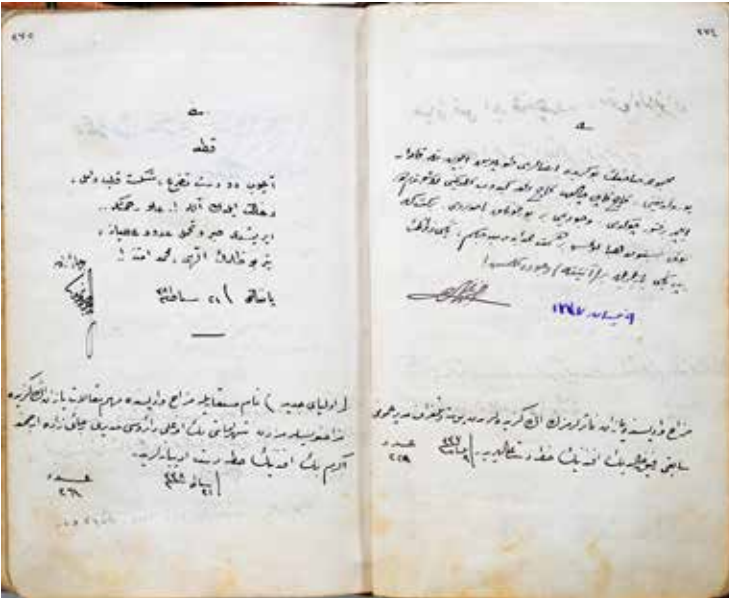
Resim 7. Defterden Bulunan İki Sahife (Soldaki sahife Abdülfettah Fevzi Efendi'ye sağdaki sahife ise Binbaşı Vahyî Bey'e aittir)

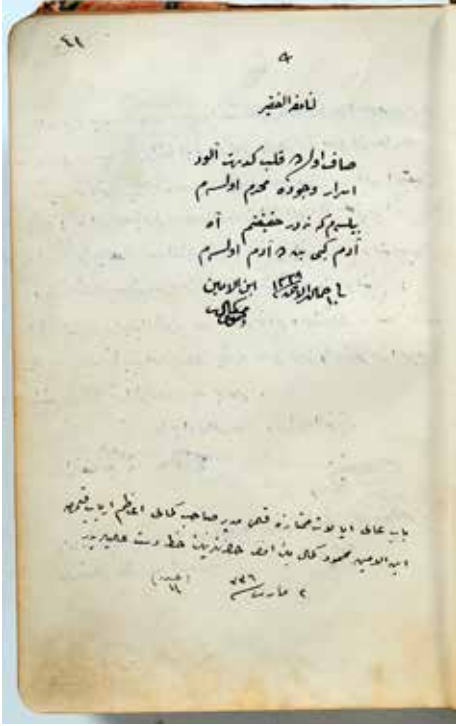
Resim 8. Mehmed Âkif'in Mecmuadaki Yazısı, s. 61

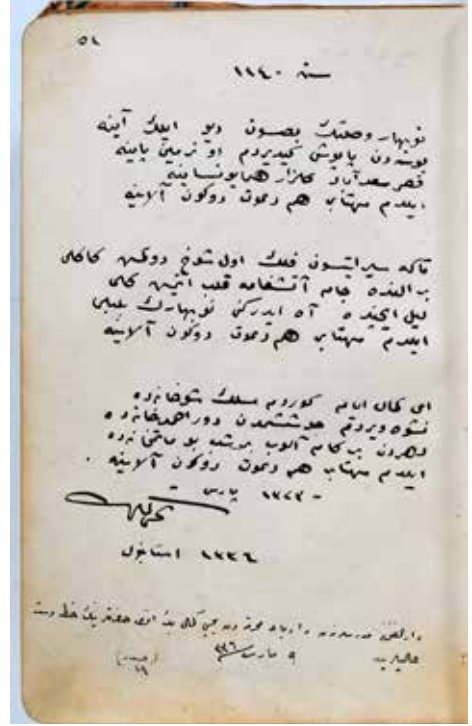
Resim 9. Hutût-i Meşâhir'de Bulunan İki Sahife (Mûsikî üstadı Kâzım Bey'e Ait iki sahife)

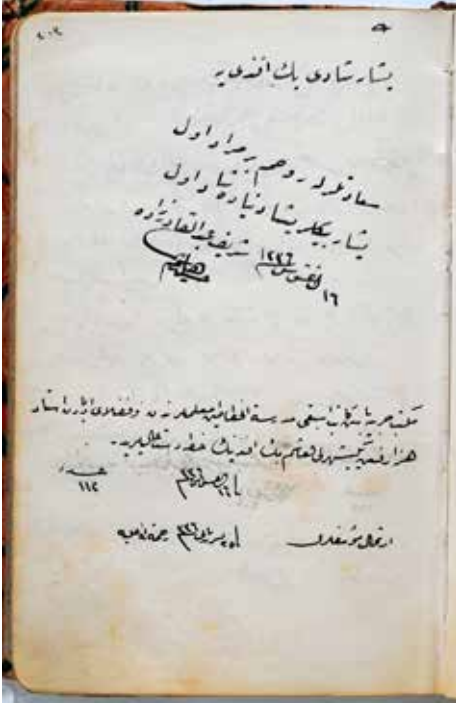
Resim 10. Hutût-i Meşâhir'de, Sağda Rafik Halid Karay solda ise Ercümend Ekrem Talu'nun Yazılarının Bulunduğu Sahifeler

Resim 11. İbnülemin Mahmud Kemal'in Mecmuadaki Yazısı, s. 41

Resim 12. Yahya Kemal'in Mecmuadaki Yazısı, s. 51

Resim 13. Hüseyin Hâşim Bey'in Mecmuadaki Yazısı, s. 203

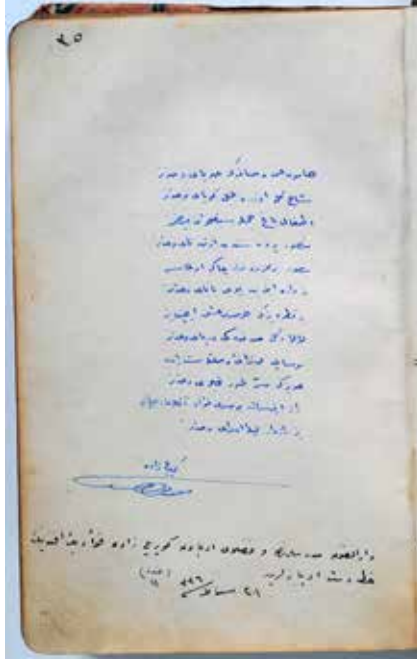
Resim 14. Bediüzzaman Said Nursi'nin Mecmuadaki Yazısı, s. 102

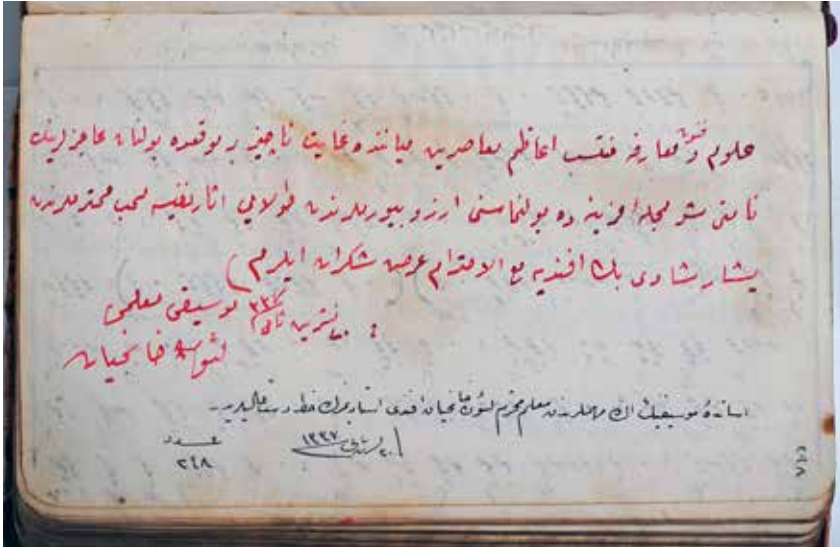
Resim 15. Tâhiru'l-Mevlevî'nin Mecmuadaki Yazısı, s. 63

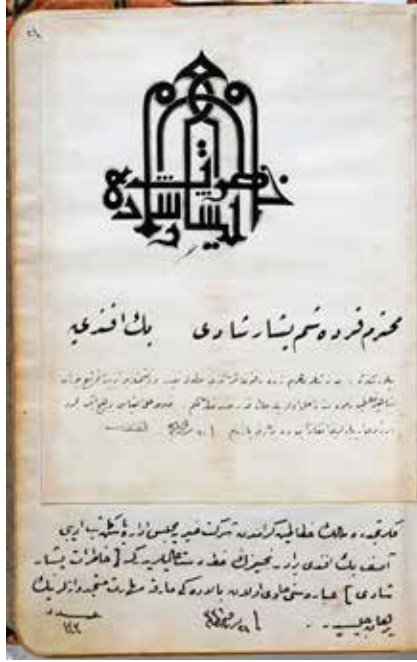
Resim 16. Abdülaziz Mecdî Efendi'nin Mecmuadaki Yazısı, s. 170

Resim 17. Mehmed Fuad Köprülü'nün Mecmuadaki Yazısı, s. 35

Resim 18. Musiki Üstâdı Leon Hancıyan'ın Defterde Bulunan Yazısı

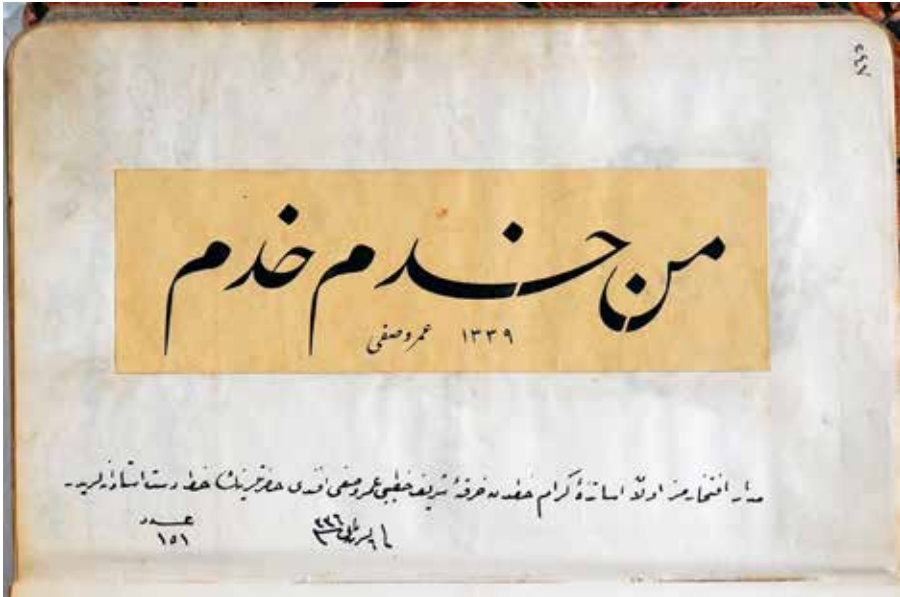
Resim 19. Âsaf Bey'in Defterde Bulunan Kûfi istifli Yazısı ve Rik'a Yazısı (Kûfi yazıda Hâtîrât-ı Yaşar Şâdi Yazmaktadır.) s. 249.JPG

Resim 20. Defterde Buluna Zaro Ağa Fotoğrafi ve Yaşar Şâdi'nin Yazdığı Notlar

Resim 21. Hattat Neyzen Emin Efendi'nin Defterde Bulunan Sülüs Oklu Besmelesi

Resim 22. Hattat Ömer Vasfi Efendi'nin Defterde Bulunan Talik Yazısı

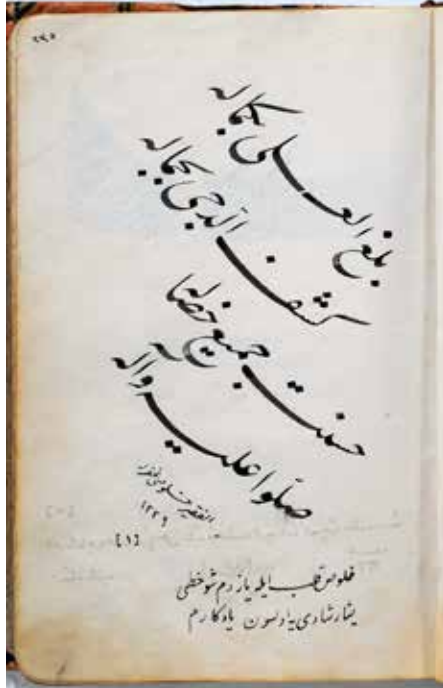
Resim 23. Hattat Hâmid Aytaç'ın Defterde Bulunan Sülüs Bir Yazısı (s. 277)

Resim 24. Hattat İsmail Hakkı [Altunbezer]'in Defterde Bulunan Sülüs Bir Besmelesi. Tezhib Hüseyin Tâhir Bey'indir. S. 245.

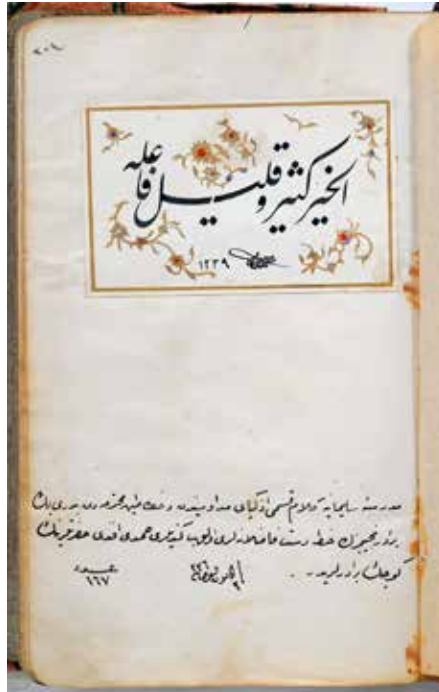
Resim 25. Hattat Kâmil Akdik'in Defterde Bulunan Sülüs Nesih Kıt'ası

Resim 26. Hattat Hulûsi Efendi'nin Defterde Bulunan Talik Yazısı

Resim 27. Hattat Abdülkadir Saynaç'ın Defterde Bulunan Sahifesi

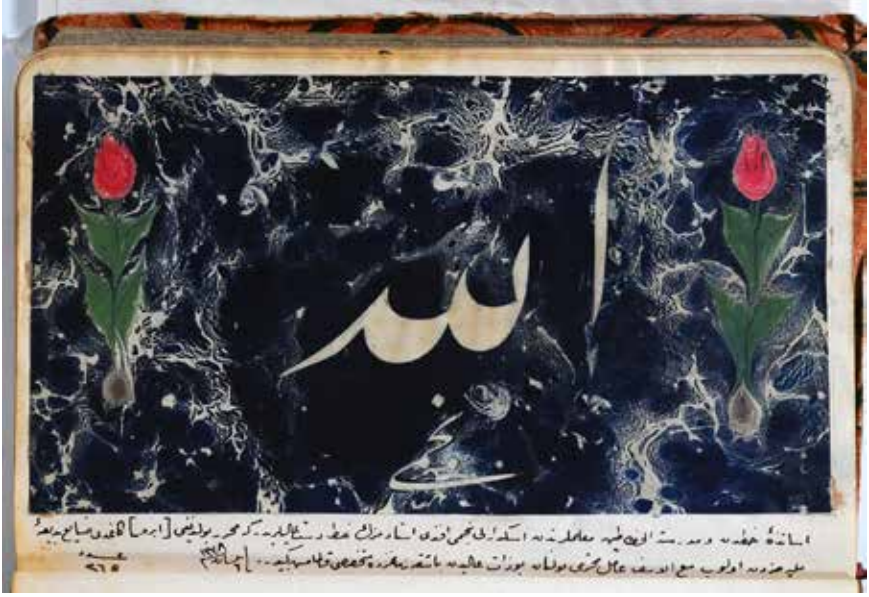
Resim 28. M. Bedreddin Yazır'ın Defterde Bulunan Talik Yazısı

Resim 29. Bahâeddin Efendi'nin Defterde Bulunan Bir Tezhîbi

Resim 30. Defterde Süheyl Ünver'in Yaptığı Tezhîp ve Altına Rik'a Hattı İle Düştüğü notun Bulunduğu Sahife

Resim 31. Necmeddin Efendi'nin Defterde Bulunan Yazılı Ebrusu s. 253

Resim 32. Ressam Hoca Ali Rıza'nın Defterde Bulunan Sahifesi s. 340

